

Raportti

01.02.2019

1 (51)

MIG-192509

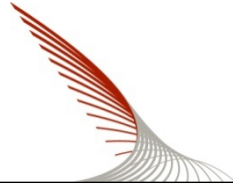
06.03.00

MIGDno-2019-205

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

TURKMEENIT IRAKISSA

1.2.2019

Maatietopalvelu
Julkinen teemaraportti

www.migri.fi

PL 10, 00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10, 00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

P.O. Box 10, 00086 Maahanmuuttovirasto, Finland
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

Tiivistelmä

Tässä raportissa tarkastellaan Irakin turkmeenien tilannetta. Raportissa luodaan ensin yleiskatsaus turkmeenien asuinalueisiin, turkmeenin kieleen ja ihmisoikeustilanteeseen. Sen jälkeen turkmeenien tilannetta on käsitelty tarkemmin niiden läänien osalta, joissa turkmeeneja pääasiassa asuu. Turkmeeneja asuu etenkin ns. kiistellyillä alueilla eli osissa Nineven, Kirkukin, Salah al-Dinin ja Diyalan läänejä. Lisäksi turkmeeneja asuu Bagdadissa ja Irakin Kurdistanin alueen Erbilissä sekä pienemmässä määrin muualla maassa. Lähteestä ja tulkintatavasta riippuen turkmeeneja arvioidaan asuvan Irakissa noin 0,5–3 miljoonaa. Joka tapauksessa turkmeenit ovat Irakin kolmanneksi suurin väestöryhmä arabien ja kurdien jälkeen.

Perinteisesti turkmeenien äidinkieli on turkmeeni, jota puhuu tällä hetkellä vain osa Irakin turkmeenitaustaisista henkilöistä. Irakin turkmeeni on turkin kielen oghuz-kieliryhmään kuuluva murre. Uskonnollisesti turkmeenit ovat pääasiassa shiia- ja sunnimuslimeja. Lisäksi noin 30 000 tunnustaa kristinuskoa. Turkmeenit kutsuvat asuinalueitaan kiistellyillä alueilla Turkmeneliksi ja pitävät Kirkukia pääkaupunkinaan. Turkmeenit ovat aliedustettuina Irakin parlamentissa, jossa turkmeeneille ei ole varattu kiintiöpaikkoja toisin kuin useille muille vähemmistöille. Saddam Husseinin Baath-hallinnon arabisaatiopolitiikka, myöhempi sunniekstremismi, josta tuoreimpana ISIS, sekä Irakin keskushallinnon shiiavaltaisuus ovat aiheuttaneet poliittista hajaannusta turkmeenien keskuudessa.

Käytettyjen lähteiden perusteella välittyy kuva, jonka perusteella turkmeenien tilanne on hyvin erilainen eri puolilla maata. Nineven läänissä ja osin muillakin kiistellyillä alueilla leimallista on turkmeenien asemaan vaikuttavat ISIS-konfliktin jälkiseuraukset. Kirkukin läänissä leimallista taas on eri väestöryhmien väliset poliittiset- ja maakiistat. Erbilin läänin politiikassa ei oteta riittävästi huomioon turkmeenien näkökulmaa. Bagdadissa turkmeeniksi identifioituvien ihmisten määrä on vähentynyt heidän assimiloituessaan arabiankieliseen valtaväestöön.

Raportin kokoamisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä. Raportissa käytetään pääosin vuonna 2018 julkaistua lähdemateriaalia. Turkmeeneihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia käsitteleviä uutisia ei ole listattu tyhjentävästi.

English Abstract

This report is an overview on the situation of Turkmen in Iraq. The report first introduces an overview of Turkmen areas, Turkmen language and human rights. After that, the situation of the Turkmen has been further elaborated in the governorates where the Turkmen are mainly living. Turkmen live especially in the so-called disputed areas, ie parts of the provinces of Nineven, Kirkuk, Salah al-Din and Diyala. In addition, Turkmen live in Baghdad and the capital of the Kurdistan region of Iraq, Erbil, and to a lesser extent in the rest of the country. Depending on the source and the way of interpretation, it is estimated that there are around 0.5-3 million Turkmen living in Iraq. In any case, the Turkmen are the third largest ethnic group in Iraq after the Arabs and Kurds.

Traditionally, their mother tongue is Turkmen, which is currently only spoken by some of the Turkmen people in Iraq. The Turkmen is a dialect of the Turkish oghuz group. Religiously, Turkmen are predominantly Shia and Sunni. In addition, about 30,000 Turkmen are recognizing Christianity.

Turkmen call their areas of residence in the disputed areas as Turkmeneli and regard Kirkuk as its capital. Turkmen are underrepresented in the Iraqi Parliament, where there are no quota places reserved for Turkmen unlike many other minorities. The Saddam Hussein's Baath regime's arabization policy, the subsequent Sunni extremism, of which the latest example is ISIS, and the Shi'iteism of the Iraqi central government have caused political divisions among the Turkmen.

On the basis of the sources used, the picture shows that the situation of Turkmen is very different across the country: in the province of Nineve and in some other disputed areas, the aftermath of the ISIS conflict, which affects the status of the Turkmen, is remarkable. In the Kirkuk Governorate, there are political and land disputes between different population groups. The policy of the governorate of Erbil does not take sufficient account of the Turkmen perspective. In Baghdad, the number of people identified as Turkmen has decreased as they assimilated into the Arabic-speaking population.

The report is based on different public sources, such as reports published by international organisations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report. The report mainly uses the source material published in 2018. News about the infringements against Turkmen is not listed exhaustively.

Sisällys

Tiivistelmä	2
English Abstract	3
1. Yleistä Irakin turkmeeneista	5
2. Turkmeenien asuinalueet Irakissa	6
3. Irakin turkmeenin kieli	7
4. Turkmeenien ihmisoikeustilanne Irakissa yleisesti.....	9
5. Turkmeenien tilanne Kirkukin läänissä.....	14
5.1. Asuinalueet Kirkukin läänissä.....	14
5.2. Turkmeenit Kirkukin läänin politiikassa ja hallinnossa.....	15
5.3. Arabisaatio ja omaisuuskiistat Kirkukin läänissä	16
5.4. Ihmisoikeustilanne Kirkukin läänissä	18
6. Turkmeenien tilanne Nineven läänissä	22
7. Turkmeenien tilanne Diyalan läänissä	26
8. Turkmeenien tilanne Salah al-Dinin läänissä	28
9. Turkmeenien tilanne Bagdadin läänissä	31
10. Turkmeenien tilanne Irakin Kurdistanissa (KRG).....	33
Lähteet	36

1. Yleistä Irakin turkmeeneista

Irakin turkmeenit kuuluvat turkkilaisiin kansoihin ja ovat yksi Irakin etnisistä vähemmistöistä. Irakin väestöstä noin 75–80 % on etnisesti arabeja, 15–20 % on kurdeja ja loput pienempien vähemmistöryhmien edustajia.¹ Ceasefire Centre for Civilian Rights (CCCR) -järjestön johtajan Mark Lattimerin mukaan Irakin kontekstissa vähemmistöillä tarkoitetaan ryhmiä, jotka muodostavat noin 10 % väestöstä ja jotka eivät ole sunni- tai shiia-arabeja tai kurdeja (joista valtaosa on sunneja).² Uskonnon mukaan tarkasteltuna koko Irakin väestöstä noin 95–98 % on muslimeja (shiioja 64–69 % ja sunneja 29–34 %), 1 % kristittyjä ja 1–4 % muihin uskontokuntiin kuuluvia.³

Arviot turkmeenien määrästä koko Irakin alueella vaihtelevat. Kirjailija, tohtori Elham MA Albayati esittää tutkimusorganisaatio Research Turkeyn julkaisussa vuonna 2015 turkmeeneja asuvan Irakissa noin 2,5–3 miljoonaa.⁴ Minority Rights Groupin (MRG) julkaisussa vuonna 2010 todetaan, että ennen vuotta 2003 turkmeeneja oli Irakissa 0,6–2 miljoonaa. Ulkopuolisten esittämät arviot ovat pienempiä kuin turkmeniyhteisöjen itsensä esittämät.⁵ Columbian yliopiston Gulf 2000 -projektin puitteissa julkaistujen karttojen yhteydessä mainitaan turkmeenien muodostavan noin 2,7 % Irakin väestöstä.⁶ Unrepresented Nations and Peoples Organisationin (UNPO) ja sen kanssa yhteistyötä tekevän turkmeenitaustaisen Iraqi Turkmen National Party (INTP) raportin mukaan turkmeenit muodostavat 13 % Irakin väestöstä.⁷ Tietyillä alueilla turkmeenien osuus on keskimääräistä suurempi osuus, esimerkiksi Kirkukin kaupungissa.⁸ Valtaosa turkmeeneista asuu Irakin keskushallinnon alueella.⁹

On väitetty, että turkmeenien tarkkaa määrää ei ole tiedossa, koska vuoden 1957 väestönlaskenta ja siihen liittyvä rekisteröinti olivat viimeinen mahdollisuus jolloin henkilö pystyi rekisteröimään itsensä turkmeeniksi.¹⁰ Irakin tilanteeseen perehtyneen asiantuntijan mukaan maan väestöstä 3–13 % olisi turkmeeneja. Vuoden 1957 jälkeen on tehty joitakin ruoanjakeluun (elintarvikekortteihin) perustuvia väestönlaskentoja, mutta ne eivät anna luotettavia tuloksia. Asiantuntijan mukaan turkmeenien määrä Irakissa on vähentynyt kolmesta syystä: 1) turkmeeneja on lähtenyt maasta, 2) turkmeenit hankkivat tyypillisesti 2–3 lasta kun taas kurdit ja arabit hankkivat enemmän ja 3) maassa on toteutettu ns. arabisaatiopolitiikka.¹¹

Perinteisesti turkmeenien äidinkieli on turkmeeni. Tällä hetkellä Irakin turkmeeneista kuitenkin vain osa puhuu Irakin turkmeenia¹² joka on turkkilaisten kielten oghuz-kieliryhmään kuuluva murre¹³.

¹ CIA 2018.

² Lattimer, Mark / CCCR julkaisussa EASO 2017 s. 19.

³ CIA 2018.

⁴ Albayati, Elhan MA / Research Turkey, 6.2.2015, s. 1.

⁵ MRG / Chapman, Chris & Preti, Taneja 2009, s. 8.

⁶ Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2015a [kartta]; Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2017a [kartta].

⁷ UNPO & INTP 2015, s. 1.

⁸ Kirkukin maakunnan kuvernöörin entisen avustajan haastattelu 14.4.2016 julkaisussa USCIRF 2017, s. 25; Haastattelut turkmeenijohtajat artikkelissa Middle East Eye / Ataman, Joseph & Owens, John 12.9.2017 (päivitetty), 12.8.2015 (alkuperäinen julkaisupäivä).

⁹ RFE/RL 19.3.1999 julkaisussa IBC 12.6.2002.

¹⁰ *Turkish Daily News* / Yuksel Soylemez. 1.10.2001. "Opinion: Iraqi Turkomans: A Lost Tribe." julkaisussa IRB 12.6.2002.

¹¹ Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

¹² MRG / Chapman, Chris & Taneja, Preti 2009, s. 9.

¹³ Turkinkielisessä Turkish Studies- julkaisussa todetaan "Irak Türkmenlerinin Türkçesi Oğuz grubuna ait bir *diyalekt* tir." ja "Le Turc des Turkmens Iraquiens est un dialect dans le groupe d'Oguz." lähde: Hazar, Mehmet s. 1.

Turkmeenit eivät ole uskonnollinen vähemmistö. MRG:n ja Albayatin mukaan noin 60 % turkmeeneista on sunnimuslimeja¹⁴ ja noin 40 % shiiamuslimeja¹⁵. Lisäksi kristittyjä, katolisia turkmeeneja on arviolta 1 %, noin 30 000.¹⁶ Vuonna 2015 julkaistun Research Turkey - tutkimuksen mukaan sunni- ja shiiaturkmeenien välillä on seka-avioliittoja eikä heidän välillään ole kielen tai kulttuurin suhteen eroja.¹⁷ Turkmeenit ovat solmineet seka-avioliittoja myös arabien kanssa ja joillakin arabiheimoilla kuten Albayati-heimolla on turkmeenitaustaa.¹⁸

MRG:n turkmeeneja koskevan kuvauksen mukaan turkmeenit katsovat olevansa kolmanneksi suurin etninen ryhmä Irakissa. He ovat todennäköisesti alkujaan peräisin turkkilaisista sotilasjoukoista tai shiiaturkmeenien tapauksessa ottomaanien valtakunnasta lähteneistä joukoista.¹⁹ Unpresented Nations and Peoples Organisationin (UNPO) ja sen kanssa yhteistyötä tekevän turkmeenitaustaisen Iraqi Turkmen National Party:n kuvauksen mukaan turkmeenit ovat 1 500 vuotta sitten Irakin alueelle asettuneiden turkkilaisten heimojen jälkeläisiä.²⁰

2. Turkmeenien asuinalueet Irakissa

Eri lähteissä ja kartoissa turkmeenien asuinalueet esitetään hieman toisistaan poikkeavasti. Columbian yliopiston Gulf 2000 -projektin puitteissa julkaistuissa kartoissa *Iraq's Turkoman Population* (2017) ja *Iraq: Ethnic Composition in 2015* mukaan turkmeenit asuvat hajanaisesti etenkin ns. kiistellyillä alueilla ja niiden tuntumassa Nineven, Kirkukin, Diyalan lääneissä. Lisäksi turkmeeneja asuu Irakin Kurdistanin Erbilin läänissä.²¹

UNPO:n ja INTP:n raportissa (2015) *Member profile – Iraqi Turkmen* todetaan turkmeeneja asuvan Nineven, Erbilin, Kirkukin, Salah al-Dinin, Diyalan, Bagdadin ja Wassitin lääneissä. Turkmeenit katsovat Kirkukin kaupungin pääkaupungiksi.²²

Turkkilainen Center For Middle Eastern Strategic Studies (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, ORSAM), joka on perustettu turkmeenien kulttuurirahasto Türkmeneli Cooperation and Cultural Foundationin alaisuudessa, on tehnyt Irakin turkmeeneja koskevan selvityksen. Selvityksen (2016) mukaan turkmeeneja asuu lähes kaikissa Irakin lääneissä, mutta heidän asuinalueensa keskittyy noin 50 km leveälle kaistaleelle, joka ulottuu luoteisesta Irakista kaakkoon ja joka on suurpiirteisesti yhteneväinen ns. kiistelyjen alueiden kanssa.²³

Irakin tilanteeseen perehtyneen asiantuntijan mukaan edellä mainittu kaistale ei ole yhtenäistä turkmeenialuetta. Sen sijaan alue on väestöllisesti sirpaloitunut arabi-, kurdi-, turkmeeni- ja muiden vähemmistöjen kyliksi. Tällä kaistaleella on runsaasti öljyesiintymiä, jotka tekevät kaistaleesta taloudellisesti merkittävän.²⁴ MRG:n mukaan shiiaturkmeenit elävät tavallisesti Irakin eteläisillä turkmeenialueilla ja erityisesti maaseudulla.²⁵

¹⁴ MRG / Chapman, Chris & Preti, Taneja 2009, s. 8; Albayati, Elhan MA / Research Turkey, 6.2.2015, s. 1.

¹⁵ Albayati, Elhan MA / Research Turkey, 6.2.2015, s. 1.

¹⁶ UNHCR 2012, s. 33. Alkuperäislähde: Middle East Online / Al-Hurmezi, Ahmed 9.12.2010. *The Human Rights Situation of the Turkmen Community in Iraq*.

¹⁷ ACCORD 2016 [lähde: Research Turkey 6.2.2015].

¹⁸ ACCORD 2016 [lähde: Research Turkey 6.2.2015].

¹⁹ MRG 11/2017.

²⁰ UNPO & INTP 2015, s. 2–3.

²¹ Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2015a [kartta]; Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2017a [kartta].

²² UNPO & INTP 2015, s. 1.

²³ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 8, 21.

²⁴ Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁵ MRG 11/2017.

UNHCR:n vuonna 2012 julkaiseman raportin mukaan edellä mainitun kaistaleen lisäksi turkmeeneja asuu ainakin Badrassa ja Al-Aziziyassa Wassitin läänissä.²⁶ Voittoa tavoittelemattoman, vähemmistöjä tarkastelevan irakilaisen Masarat -järjestön²⁷ mukaan Keski- ja Etelä-Irakissa asuvat turkmeenit, etenkin tietyt heimot kuten al-Bayat, al-Qargul, al-Salhi, Al-Amerli ja al-Atraqchi, asuvat kaupungeissa Babilin, Basran ja Kerbalan lääneissä, Wassitin läänin Kutissa sekä Anbarin läänin Hadithassa. Masaratin mukaan vain jotkut Keski- ja Etelä-Irakin turkmeenitaustaisista henkilöistä ilmentävät tätä taustaansa julkisesti.²⁸

Turkmeenit ovat esittäneet autonomiavaatimuksia keskeisillä alueillaan. Irakin Kurdistanin alueen muodostumisen ja vuoden 2005 Irakin perustuslain säätämisen jälkeen joidenkin vähemmistöryhmien, kuten turkmeenien ja jesidien edustajat ovat vaatineet suurempaa poliittista autonomiaa asuinalueillaan.²⁹ Turkmeenit kutsuvat asuinalueitaan Kirkukin seudulla ja kiistellyillä alueilla Turkmeneliksi (Turkmen Eli, Land of the Turkmen).³⁰ Turkmeenit ovat esittäneet autonomiavaatimuksia etenkin Kirkukin seudulla. Lisäksi esillä on ollut turkmeenien halu muuttaa Tel Afarin ja Tuz Khurmatun seudut lääneiksi, joista tulisi osa turkmeenialuetta.³¹

3. Irakin turkmeenin kieli

Turkish Studies -julkaisun artikkelissa todetaan, että Irakin turkmeeni on turkin kielen murre, joka kuuluu oghuz-kieliryhmään.³² Artikkelin mukaan Irakin turkmeenissa on 12 vokaalia ja tyypillistä siinä ovat pitkät vokaalit.³³ Traditionaalisessa turkmeenin kielessä on käytetty arabialaisia aakkosia, kun taas turkin kielessä käytetään latinalaisia aakkosia.³⁴ Sittenmin Irakissa turkmeenin kielessä on alettu käyttää latinalaisia aakkosia.³⁵

MRG:n mukaan Irakin turkmeeneista vain osa hallitsee turkmeenin kieltä.³⁶ Toisaalta etenkin kiistellyillä alueilla jotkut vanhemman sukupolven arabit ja kurdit osaavat puhua tai ainakin ymmärtävät turkmeenia kolmantena kielenään.³⁷

Freedom Housen mukaan Baath-hallinnon kaatumisesta (2003) lähtien maassa on ollut televisio- ja radio-ohjelmia sekä painettuja lehtiä vähemmistökielillä, myös turkmeenin kielellä.³⁸ Indianan yliopiston Lähi-idän kielten tutkija Cigdem Balim Harding arvioi, että nykyisin Turkin populaarikulttuurin näkyvyys satelliittikanavilla ja internetissä on tehnyt turkin kielen Irakin turkmeeneille helposti saavutettavaksi. Turkmeeninkielisten julkaisujen määrä on hyvin rajallinen ja sisältää lähinnä historiallista ja uskonnollista materiaalia. Nämä seikat ovat Hardingin mukaan saattaneet lähentää Irakin turkmeenin kieltä turkin kielen suuntaan nuorempien sukupolvien keskuudessa.³⁹

²⁶ UNHCR 31.5.2012, s. 33.

²⁷ Masarat [päiväämätön]a.

²⁸ Masarat [päiväämätön]b.

²⁹ UNHRC 2017, s. 19.

³⁰ UNPO / INTP 2015, s. 1; Al Jazeera / Shams, Alex 13.2.2017.

³¹ Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017.

³² Turkinkielisessä Turkish Studies- julkaisussa todetaan ”*Irak Türkmenlerinin Türkçesi Oğuz grubuna ait bir diyalekttir.*” ja ”*Le Turc des Turkmens Iraquiens est un dialect dans le groupe d’Oguz.*” lähde: Hazar, Mehmet s. 1.

³³ ”Dans le Turc Iraquien existe 12 voyels. Le voyel long est un caractéristique de celui-ci.” lähde: Hazar, Mehmet s. 1.

³⁴ Shanks, Kelsey 2016, s. 57.

³⁵ Kts. esim. Iraqi Turkmen Front -turkmeenipuoluekoalition uutissivusto Irak Türkmen Caphesi Haber Portalı [päiväämätön].

³⁶ MRG / Chapman, Chris & Taneja, Preti 2009, s. 8.

³⁷ Shanks, Kelsey 2016, s. 57, 67.

³⁸ Freedom House 2018.

³⁹ Indianan yliopiston Near Eastern Languages and Cultures Department -osaston vanhemman luennoitsijan Cigdem Balimin Hardingin haastattelu 20.1.2011 julkaisussa Shanks, Kelsey 2016, s.58. Turkmeeneille keskeisellä alueella

Irakin vuoden 2005 perustuslaki (artikla 4) antaa vähemmistöille oikeuden kouluttaa lapsiaan heidän omalla äidinkielellään.⁴⁰ Lain mukaan koko maan viralliset kielet ovat arabia ja kurdi. Turkmeeni on virallinen kieli vain niillä hallinnollisilla alueilla, joissa turkmeenit muodostavat ”tiheän väestökeskittymän”:

“The Arabic language and the Kurdish language are the two official languages of Iraq. The right of Iraqis to educate their children in their mother tongue, such as Turkmen, Syriac, and Armenian shall be guaranteed in government educational institutions in accordance with educational guidelines, or in any other language in private educational institutions... The Turkomen language and the Syriac language are two other official languages in the administrative units in which they “constitute density of populations”.”⁴¹

Irakin Kurdistanin aluehallinnon KRG:n parlamentti julisti marraskuussa 2014 turkmeenin olevan yksi alueen virallisista kielistä arabian ja kurdin lisäksi. Tämä koskee niitä alueita, joilla turkmeeninkielisten osuus ylittää 20 % väestöstä.⁴²

Irakissa opetus lasten äidinkielellä on kuitenkin ollut aliresursoitua ja monilla turkmeeniyhteisöillä on ollut vaikeuksia saada opetusta turkmeenin kielellä.⁴³ Vuonna 2004 turkmeenien kielikouluissa alettiin opettaa turkmeenin kieltä. Kuitenkin vuonna 2005 turkmeenien edustajat päättivät, että turkin kieli korvaisi traditionaalisen turkmeenin kielen Irakin kouluissa.⁴⁴ Turkmeenien edustajat katsovat, että perinteisessä turkmeenin kielessä pitäytyminen voi haitata yhteisön edistystä ja selviytymistä pitkällä aikavälillä, ja siksi yhteisössä pyritään standardisoimaan kieltä turkin suuntaan.⁴⁵ Hallinnollisista syistä virallisissa dokumenteissa kieleksi merkitään kuitenkin turkmeeni.⁴⁶ Irakin turkmeenit ovat tukeutuneet kielen säilyttämispyrkimyksissään Turkin valtioon. Esimerkiksi jotkut turkmeeniopettajat ovat kouluttautuneet Turkissa, koska opettajaksi kouluttautuminen turkmeenin kielellä ei ole ollut Irakissa mahdollista.⁴⁷ Irakin turkmeeneille tarkoitettuja koulukirjoja on käännetty Turkissa, koska Irakin valtio ei ole järjestänyt niitä.⁴⁸ Muun muassa Kirkukissa on tarjolla turkmeeninkielistä peruskouluopetusta.⁴⁹ Lisäksi Salah al-Dinissä sijaitsevan Tuz Khurmatun seudulla 30 koulussa saa opetusta turkmeenin kielellä. Turkkilainen avustusjärjestö jakaa alueella koulutarvikkeita.⁵⁰

Joillakin Irakin vähemmistöryhmillä termi ”äidinkieli” on saanut uuden merkityksen. Termillä voidaan tarkoittaa kieltä, jota on traditionaalisesti puhuttu omassa etnisessä ryhmässä, mutta jota henkilö ei välttämättä puhu sujuvasti. Termi ”äidinkieli” voitaisiin siten kääntää termillä ”perinnekieli”.⁵¹

Kirkukissa julkaistava Kirkuk Now -uutissivusto julkaisee uutisia kielellä, jonka sivusto mainitsee olevan turkin kieltä. Kirkuk Now [päiväämätön].

⁴⁰ *Constitution of the Republic of Iraq* 15.10.2005, [käännös: UNAMI / UNHCR] artikla 4; USDOS 2018b, s. 7.

⁴¹ *Constitution of the Republic of Iraq* 15.10.2005, [käännös: UNAMI / UNHCR] artikla 4.

⁴² UNPO / INTP 2015, s. 2.

⁴³ IILHR 2013 *Iraq’s Minorities and Other Vulnerable Groups: Legal Framework, Documentation and Human Rights*, s. 145. Julkaisussa MRG 2015, s. 27.

⁴⁴ Shanks, Kelsey 2016, s. 57, 67.

⁴⁵ Shanks, Kelsey 2016, s. 59.

⁴⁶ Shanks, Kelsey 2016, s. 78.

⁴⁷ Shanks, Kelsey 2016, s. 73–74, 78–79.

⁴⁸ Shanks, Kelsey 2016, s. 74, 79.

⁴⁹ Kirkuk Now / Muhammad, Soran 19.8.2018.

⁵⁰ Anadolu Agency / Baqal, Mazin Majeed Asaad 26.12.2018.

⁵¹ Shanks, Kelsey 2016, s. 50.

4. Turkmeenien ihmisoikeustilanne Irakissa yleisesti

Turkmeeneihin on Irakissa kohdistunut oikeudenloukkauksia jo pitkään. Vuoteen 2003 asti vallassa olleen, diktaattori Saddam Husseinin Baath-hallinnon turkmeeneihin kohdistamia oikeudenloukkauksia käsitellään muun muassa Human Rights Watchin (HRW) raporteissa 2004⁵² ja 2009⁵³, Immigration and Refugee Board of Canadian (IRB) vuonna 2002 julkaisemassa, useisiin lähteisiin perustuvassa kyselyvastauksessa⁵⁴ sekä turkmeenitaustaisen UNPON vuonna 2015 julkaisemassa raportissa⁵⁵.

Turkish Daily News (2003) kuvailee Baath-hallintokaudella toteutettuja toimenpiteitä, joilla pyrittiin sulauttamaan turkmeeneja arabiväestöön. Turkmeeniopettajia korvattiin arabiankielisillä opettajilla, arabiväestöä siirrettiin turkmeenien asuinalueille, arabimiehiä rohkaistiin avioitumaan turkmeenityttöjen kanssa, ja kiellettiin turkmeenin kielen käytön julkisilla paikoilla.⁵⁶ Vuonna 1997 esiteltiin Baath-hallinnon toteuttaman ns. arabisaatiokampanjan käytäntö, joka merkitsi sitä, että muun muassa Kirkukin alueella asuvia, muita kuin etniseltä taustaltaan arabeja olevia painostettiin ”korjaamaan” etnisyytensä siten, että he rekisteröityivät arabeiksi ns. ”kansallisuuden korjauslomakkeella”. Hallinto myös kielsi rekisteröimästä vastasyntyneille ei-arabialaisia nimiä.⁵⁷ Irak-analyytikko Joel Wingin haastatteleman historian apulaisprofessori Wayne W.S. Hsiehin mukaan Baath-hallinto onnistui osin vakuuttamaan alueen sunniturkmeenit siitä, että itse asiassa he ovat ”turkmeenia puhuvia arabeja”.⁵⁸

Lainsäädännöllisesti tilanne on parantunut Baath-hallinnon kaatumisen jälkeen. Vuoden 2005 perustuslaki (artikla 125) takaa muun muassa turkmeeneille hallinnolliset, poliittiset, kulttuuriset ja koulutukselliset oikeudet. Lisäksi muussa lainsäädännössä on suoraan tai välillisesti vähemmistöjen oikeuksia turvaavia säädöksiä. Toisaalta rikoslaissa ei selkeästi kriminalisoida esimerkiksi rasismia. Toistaiseksi ei ole hyväksytty lakiesitystä vähemmistöjen oikeuksien suojaamiseksi eikä lakia turkmeenien oikeuksista.⁵⁹

Australian ulkoministeriön (DFAT) raportissa (10/2018) arvioidaan, että vaikka Irakin perustuslaillinen ja muu lainsäädännöllinen suojelu etnisille vähemmistöille on vahvaa teoriassa, suojelun takaavia lakeja sovelletaan käytäntöön vain harvoin ja epätasaisesti. Etniset vähemmistöt raportoivat laajalle levinneestä yhteiskunnallisesta syrjinnästä, vaikeuksista saada työtä, asunto ja päästä palveluiden ja koulutuksen piiriin. DFAT arvioi, että yksittäisen henkilön kohtaaman syrjinnän riski etnisyyden perusteella on matala, mutta yksilöillä voi olla kohtalainen yhteiskunnallisen syrjinnän riski, jos he asuvat alueella, jossa heidän etninen ryhmänsä on vähemmistössä.⁶⁰ DFAT arvioi, että turkmeeneilla on kohtalainen riski joutua syrjityksi viranomaisten ja yhteiskunnan taholta ja että turkmeenien riski joutua väkivallan kohteeksi on samalla tasolla kuin muidenkin irakilaisten.⁶¹

UNPO:n ja turkmeenitaustaisen INTP:n raportin mukaan Irakin turkmeeneihin kohdistuva syrjintä on jatkunut vuoden 2003 vallanvaihdon jälkeenkin ja monet turkmeeniyhteisöt katsovat jääneensä Irakin valtion uudelleenrakentamisessa marginaaliin. Lisäksi he katsovat, että turkmeenien omia

⁵² HRW 2004a; HRW 2004b.

⁵³ HRW 2009.

⁵⁴ IBC 12.6.2002.

⁵⁵ UNPO / INTP 2015, s. 2–4.

⁵⁶ esim. Turkish Daily News 16.7.2003.

⁵⁷ HRW 2009 s. 20–21.

⁵⁸ Wing Joel / Musings on Iraq [blogi] 23.11.2015.

⁵⁹ IHCHR 2018, s. 12.

⁶⁰ DFAT 9.10.2018, s.12.

⁶¹ DFAT 9.10.2018, s.14.

toiveita kohtaan on oltu välinpitämättömiä, huolimatta heidän väestöllisestä ja historiallisesta merkityksestään ja siteistään maahan.⁶²

Al Jazeeraan mukaan Saddamin kaatumisen jälkeen luotu poliittinen järjestelmä perustui shiia-arabien, sunniarabien ja kurdien edustukseen turkmeenien jäädessä syrjään, mikä on lisännyt turkmeeniyhteisön jakautumista.⁶³ United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) vuotta 2017 käsittelevässä raportissa todetaan, että Saddam Husseinin sunneja suosiva politiikka ja Irakin entisen pääministerin Nuri al-Malikin shiioja suosiva politiikka ovat luoneet jakolinjoja ja huomattavaa epäluottamusta yhteisöjen välille.⁶⁴ Ihmisoikeusaktiivi Saad Salloumin mukaan ei ole sidettä, joka yhdistäisi kaikkia turkmeeneja. Turkmeenit ovatkin tehneet liittoumia muiden kuin turkmeenien omien puolueiden kanssa. Hänen mukaansa huomattavin turkmeeniyhteisöön kohdistuva haaste tulee yhteisön sisältä.⁶⁵

MRG:n marraskuussa 2017 päivätyllä sivustolla kuvataan turkmeenien tilannetta mm. näin: ”Turkmeenit ovat jääneet loukkuun kurdien ja arabien välisessä konfliktissa kiistellyillä alueilla. Turkmeenit pelkäävät tulevansa jätetyiksi ulkopuolelle, kun sunni- ja shiia-arabit ja kurdit tekevät tulevaisuudessa ratkaisuja alueiden suhteen. Turkmeenijohtajat pelkäävät, että heidän yhteisönsä on vaarassa assimiloitua poliittisesti ja kulttuurisesti. Vaikka Irakin perustuslaki oikeuttaa koulutukseen turkmeenin kielellä, maan heikko koulutusjärjestelmä estää monissa tapauksissa turkmeenilapsia saamasta koulutustaan omalla äidinkielellään.”⁶⁶

Turkmeenit kärsivät ISIS-konfliktista, joka oli laajimmillaan vuosina 2014–2016. UNHCR:n kannanotossa (14.11.2016) viitataan useaan lähteeseen ja todetaan turkmeenien ja useiden muiden vähemmistöjen kärsineen ISISin vallan alla vakavista oikeudenloukkauksista kuten teloituksista, kidnappauksista, pakotetuista kääntymisistä, raiskauksista, orjuuttamisesta, pakkoavioliitoista, pakotetuista aborteista ja hädöistä. Useimmat ISISin alaisuudessa olleet vähemmistöjen jäseniä joko hädettiin alueelta, tapettiin tai siepattiin.⁶⁷ Myös ORSAMin vuonna 2016 julkaiseman, turkmeeneja käsittelevän raportin mukaan ISISin toiminnalla on ollut huomattavia vaikutuksia etenkin turkmeeneihin. Melkein kaikissa ISISin vallan alla olleissa kaupungeissa oli turkmeeniasutusta. Joissakin kaupungeissa turkmeenit olivat enemmistönä, mutta ISIS-konfliktin aikana maan sisäisesti pakenemaan joutuneista tuli vähemmistö uusilla asuinpaikoillaan. ISISin hallussa olleilla turkmeenialueilla on kärsitty laajamittaisista tuhoista. Raportin mukaan voidaan osoittaa, että turkmeenialueiden sosiaalinen, taloudellinen, poliittinen, maantieteellinen ja hallinnollinen rakenne on käynyt läpi perusteellisen muutoksen.⁶⁸

Turkmeeneja on joutunut lähtemään pakoon maan sisäisesti etenkin Nineven läänistä ISIS-konfliktin vuoksi varsinkin kesästä 2014 alkaen. Irakin ihmisoikeuskomission (Iraq High Commission on Human Rights, IHCHR) mukaan ISIS-konfliktin aikana yli 560 000 turkmeenia pakeni, yli 820 tapettiin ja 600 turkmeeninaista ja 200 turkmeenilasta siepattiin.⁶⁹ Turkmen Rescue Foundationin puhemies ja Irakin entinen ihmisoikeusministeri Mehdi Al-Bayati arvioi 600 000 turkmeenin paenneen ISISiä leireille. Hänen mukaansa turkmeenit olivat kyvyttömiä puolustamaan itseään, koska aiemmin Irak ei ole aseistanut turkmeeneja.⁷⁰ Kymmeniä tuhansia turkmeeneja pakeni ISIS-konfliktia Turkkiin. Middle East Eye:n artikkelin (12.9.2017) mukaan turkmeenit eivät ole saaneet Turkissa erikoiskohtelua etnisistä siteistä huolimatta. Kielen

⁶² UNPO / INTP 2015, s. 3.

⁶³ Al Jazeera / Shams, Alex 13.2.2017.

⁶⁴ USCIRF 2018.

⁶⁵ Al Jazeera / Shams, Alex 13.2.2017.

⁶⁶ MRG 11/2017.

⁶⁷ UNHCR 14.11.2016, s. 4.

⁶⁸ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016.

⁶⁹ IHCHR 2018, s. 8–9.

⁷⁰ Al Jazeera / Shams, Alex 13.2.2017.

osaaminen on helpottanut turkmeenien elämää Turkissa, mutta toisaalta tämä seikka on tehnyt turkmeeneista avustusjärjestöjen silmissä vähemmän haavoittuvia.⁷¹

Sunni- ja shiaturkmeenit eivät ole poliittisesti keskenään yksimielisiä ja he ovat olleet konfliktissa keskenään vihamielissä ryhmissä. ISIS, johon oli liittynyt myös sunniturkmeeneja, kohdisti hyökkäyksiään muun muassa shiaturkmeeneja kohtaan. Shiialaisen uskonoppineen Ali Al-Sistanin julistettua taistelun ISISiä vastaan suuria määriä shiaturkmeeneja liittyi Irakin puolisolitaallisten shiiamilitioiden muodostamaan Hashd al-Shaabiin⁷² (Popular Mobilization Units, PMU, Popular Mobilization Forces, PMF). Tämän seurauksena sektaarinen identiteetti turkmeenien keskuudessa on voimistunut.⁷³ Hashd al-Shaabin joukot ovat ISISin vastaisen taistelun lisäksi ottaneet osaa myös alueiden valtaamiseen kurdien peshmerga-armeijalta lokakuussa 2017.

Shiaturkmeeneja liittyi Hashd al-Shaabiin erillisinä yksikköinä.⁷⁴ Shiaturkmeeneja on rekrytoitu ainakin prikaati 16:een, joka toiminut mm. Kirkukin läänin eteläosassa. 16. prikaatilla on liitoksia ainakin seuraaviin shiiamilitioihin: Kataib Hezbollah, Saraya al-Salam ja Asaib Ahl al-Haq (AAH). Shiaturkmeeneja on liittynyt myös Badrin organisaatioon kuuluvaan 52. prikaatiin. Näiden kahden prikaatin jäsenten yhteisvahvuus on yli 3 000 taistelijaa. Shiaturkmeenien taistelujoukot ovat syyllistyneet ihmisoikeusloukkauksiin kuten summittaisiin teloituksiin, kidnappauksiin, mielivaltaisiin pidätyksiin, kidutuksiin, ryöstelyyn ja talojen tuhoamisiin.⁷⁵ Sunniturkmeeneja taas liittyi paikallisiin pieniin heimomilitioihin (Hashd al-Asha'ir), joilla oli konfliktissa rajallinen tai tukeva antava rooli.⁷⁶

UNHCR:n kannanotossa (14.11.2016) viitataan useaan lähteeseen ja todetaan, että Irakin turvallisuusjoukkojen (Iraqi Security Forces, ISF) ryhmät, heimomilitiat ja kurdien turvallisuusjoukot ovat syyllistyneet sunniarabi- ja sunniturkmeenisiviilien, mukaan lukien pakenevat siviilit, maan sisäisesti siirtymään joutuneet ja kotialueelleen palaavat, huonoon kohtelemiseen koska kyseisten henkilöiden oletetaan tukeneen tai he ovat tosiasiallisesti tukeneet ISISiä. Raportoituja väärinkäytöksiä ovat mielivaltaiset pidättämiset, sieppaamiset, katoamiset, fyysinen pahoinpitely, laittomat surmat ja häätämiset kotialueelta. ISISiltä takaisin vallatuilla alueilla on ryöstelty, poltettu ja tuhottu koteja, kauppoja ja moskeijoita. Turvallisuusjoukot ovat myös pidättäneet naisia, joiden aviomiesten oletetaan tehneen terroritekoja.⁷⁷ Joissakin paikoin Hashd al-Shaabiin kytköksissä olevien tahojen ja kurdien turvallisuusjoukkojen on esitetty tuhonneen sunniturkmeenien ja -arabiin kyllä kostoksi tai kotialueelle paluun estämiseksi ja oman kontrollin lisäämiseksi alueella.⁷⁸ ISIS-alueilta paenneita sunniarabeja ja -turkmeeneja on pidetty turvallisuusuhkana ja viranomaiset ovat syrjineet heitä uudelle paikkakunnalle asettumiseen liittyvässä prosessissa.⁷⁹

Human Rights Watch huomauttaa, että YK:n turvallisuusneuvoston 21.9.2017 tekemän päätöksen mukaisesti YK perustaa tutkimusryhmän kokoamaan tietoa ISISin tekemistä oikeudenloukkauksista, mutta tutkimustyön mandaatin ulkopuolelle jäävät ISISin vastaisten joukkojen tekemät oikeudenloukkaukset. HRW:n artikkelissa todetaan, että vaikka Irakin ja Irakin Kurdistanin turvallisuusjoukkojen sekä shiialaisten taistelujoukkojen väärinkäytökset ovat

⁷¹ Middle East Eye / Sharma, Suraj, 12.9.2017.

⁷² Hashd al-Shaabiin kuuluu pääasiassa shiiamilitioita sekä muiden ryhmien kuten turkmeenien, kristittyjen ja sunniarabiin joukkoja. Joukot laillistettiin osaksi Irakin turvallisuusjoukkoja marraskuussa 2016.

⁷³ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 23.

⁷⁴ International Crisis Group 30.7.2018, s. 20, 28.

⁷⁵ GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 2018, s. 26.

⁷⁶ GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 2018, s. 6–7.

⁷⁷ UNHCR 14.11.2016, s. 6, 11.

⁷⁸ UNHCR 14.11.2016, s. 12.

⁷⁹ UNHCR 14.11.2016, s. 10.

jatkuneet pitkään, ISISin vastainen taistelu on antanut näille ryhmille lisää mahdollisuuksia toteuttaa väärinkäytöksiä terrorismin vastaisen taistelun varjolla.⁸⁰

Joitakin sunniturkmeeneja on liittynyt ISISiin. Tällä asialla on ollut seurauksia myös niille sunniturkmeeneille, jotka eivät ole olleet järjestössä mukana. ISIS-kytköksistä epäillyt ja heidän perheenjäsenensä ovat Hashd al-Shaabin joukkojen kohteena.⁸¹ Hashd al-Shaabin jäsenet kostavat ISISin tekemiä iskuja nuorten sunniarabimiesten lisäksi sunniturkmeeneille, jotka voivat joutua kollektiivisten väärinkäytösten, surmien ja syrjinnän kohteiksi.⁸²

UNHCR:n kannanotossa (2016) todetaan, että laajasti levinneen käsityksen mukaan sunniarabit ovat kytköksissä ISISiin tai jakavat järjestön aatemaailman. Tämä on lisännyt maan sisäisesti siirtyneiden sunniarabien ja sunniturkmeenien pidätyksiä Bagdadissa ja muilla Irakin keskushallinnon kontrolloimilla alueilla terrorisminvastaisen lain nojalla (Anti-Terrorism Law No. 13, 2005).⁸³

UNHCR:n 2017 julkaiseman sisäistä pakoa koskevan kannanoton mukaan paikallisviranomaisten asettamat liikkumis- ja asuinpaikkarajoitukset vaikuttavat etenkin niihin sunniarabeihin ja -turkmeeneihin, jotka ovat kotoisin silloisilta tai entisiltä ISIS-alueilta. Sunniarabeja ja -turkmeeneja pidetään turvallisuusuhkana, ja heiltä evätään syrjivin perustein lupia päästä ja/tai oleskella turvallisemmilla alueilla. Teillä liikkuminen voi asettaa etenkin nykyisiltä/entisiltä ISIS-alueilta kotoisin olevat sunniarabit ja -turkmeenit vaaraan.⁸⁴

Turkmeeneja on edelleen maan sisäisesti siirtymään joutuneina (Internally Displaced Person, IDP). IOM:n vuotta 2017 koskevan analyysin mukaan turkmeenit ja jesidit ovat aliedustettuna kotialueilleen palaavien joukossa. Sunniarabeja ja sunnikurdeja on palannut koteihinsa, mutta shiia- ja sunniturkmeeneja, jesidejä, kristittyjä ja shiialaisia shabakeja on edelleen maan sisäisesti siirtymään joutuneina. Yli 20 000 maan sisäisesti siirtymään joutuneen perheen mukaan kotialueen etnis-uskonnollisesta muutoksesta johtuva pelko oli yksi kolmesta tärkeimmästä paluun esteestä.⁸⁵

Irakin Kurdistanin joukot hallitsivat osia turkmeenienkin asuttamista kiistellyistä alueista ennen lokakuun 2017 vallanvaihdosta. Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2017 käsittelevässä ihmisoikeusraportissa todetaan, että KRG:n viranomaisten on raportoitu syrjineen kiistellyjen alueiden vähemmistöjä, mukaan lukien turkmeenit, arabit, jesidit, shabakit ja kristityt.⁸⁶ Tehran Timesin 15.8.2017 julkaistussa artikkelissa todetaan, että suurin Irakin turkmeeneja edustava puoluekoalitio The Iraqi Turkmen Front⁸⁷ vastusti etukäteen KRG:n viranomaisten (syyskuussa 2017) järjestämää itsenäistymiskansanäänestystä⁸⁸. Kansalaisjärjestö Turkmen Rescue Foundationin aktivisti Mehdi Saadoun totesi, että kurdien peshmerga-joukot pyrkivät hallitsemaan (kiistellyjä) alueita kansanäänestyksen järjestelyjen varjolla. Samaan aikaan Hashd al-Shaabin joukot olivat paikalla. Saadounin mukaan turkmeenit uhkaavat jäädä näiden kahden osapuolen

⁸⁰ HRW 21.9.2017.

⁸¹ Ihmisoikeusjärjestölle työskentelevä spesialisti; Kansainvälinen Irakissa toimiva kansalaisjärjestö; Irak-analyytikko, haastattelut 25.4.2018, 3.5.2018, julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 23, 40, 44, 46.

⁸² Kansainvälinen Irakissa toimiva kansalaisjärjestö, Yhdysvaltain konsulaatti Erbilissä / Totilo, Matthew, Ihmisoikeusaktivisti, Irak-analyytikko, haastattelut 25.4.2018, 27.4.2018, 3.5.2018 julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 23, 40, 44, 46, 74, 76, 95.

⁸³ UNHCR 14.11.2016, s. 14.

⁸⁴ UNHCR 2017, s. 3.

⁸⁵ IOM 10/2018, s. 31, 51.

⁸⁶ USDOS 2018c, s. 47.

⁸⁷ The Iraqi Turkmen Front muodostuu kuudesta turkmeenien poliittisesta puolueesta. Lähde: Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017.

⁸⁸ KRG:n viranomaiset järjestivät 25.9.2017 itsenäistymiskansanäänestyksen, johon sisällytettiin myös kiistellyjä alueita. Irakin keskushallinto käynnisti 15.10.2017 operaation, jonka aikana Irakin turvallisuusjoukot (Iraqi Security Forces, ISF) ja Hashd al-Shaabi ottivat hallintaansa suuren osan näistä kiistellyistä alueista.

välisen taistelun jalkoihin. Hänen mukaansa kurdien joukot ovat toteuttaneet turkmeeneihin kohdistuneita salamurhia, tappoja ja ryöstelyjä paikallisviranomaisten ollessa tietoisia asiasta.⁸⁹

YK:n ihmisoikeusneuvoston raportin (2017) mukaan turkmeenit katsovat, että he ovat kokeneet väkivaltaa ja syrjintää kaikilta tahoilta – mukaan lukien Irakin keskushallinto, Irakin Kurdistanin aluehallinto (KRG) ja sunni- ja shiiamilitiat. Lisäksi raportin mukaan turkmeenit katsovat, että heiltä on menneisyydessä evätty kulttuuriset, kielelliset ja poliittiset oikeudet:

“Turkmen constitute the third-largest ethnic group in Iraq, after Arabs and Kurds, with community representatives claiming a population of up to 2 million. They are comprised of both Sunni and Shia communities. They have historically lived in the north of Iraq, including in Tal Afar, Mosul, Erbil, Diyala and Kirkuk. Turkmen claim to have historically faced violence and intimidation from all sides, including the central Government, the Kurdistan Regional Government and Sunni and Shia militias. They noted historic denial of their cultural, linguistic and political rights and expressed fear for the future and the erosion of Turkmen culture and traditions.”⁹⁰

Turkmeeneille ei varattu Irakin parlamentissa kiintiöpaikkoja toisin kuin useille muille vähemmistöille.⁹¹ Parlamentin 329 parlamenttipaikasta yhdeksän kiintiöpaikkaa on varattu vähemmistöille: 5 kristityille, 1 jesideille, 1 mandealaisille, 1 shabakeille ja vuodesta 2018 alkaen lisäksi 1 feilikurdeille.⁹² Turkmeenit ovat poliittisesti jakautuneita, mikä on eräs syy siihen, että turkmeenit ovat toivoneet kiintiöpaikkaa Irakin parlamenttiin. Irakin vuosien 2014–2018 parlamentin kymmenestä turkmeenitaustaisesta poliitikosta 3 edusti the Iraqi Turkmen Frontia ja 7 edustajaa olivat jakautuneet shiialaisille listoille.⁹³ Toukokuun 2018 parlamenttivaaleissa 9 turkmeenitaustaista henkilöä valittiin kansanedustajiksi.⁹⁴ Turkmeenikansanedustajat ovat muodostaneet turkmeeniryhmän parlamenttiin työskennelläkseen yhdessä.⁹⁵ Turkmeeneilla ei ole ministerinpaikkoja heidän toistuvista vaatimuksistaan huolimatta. Laajalle levinneen käsityksen mukaan turkmeenipuolueiden koalitio Iraqi Turkmen Front toimisi kanavana Turkin interventiolle Irakissa.⁹⁶ Kansanedustajan paikoista Turkmen Front of Kirkuk sai kolme paikkaa Kirkukin läänissä.⁹⁷ Irakin Kurdistanin parlamentin 111 paikasta 11 on varattu vähemmistöille, näistä 5 turkmeeneille.⁹⁸ KRG:n parlamenttivaaleissa 30.9.2018 turkmeenipuolueet saivat 5 paikkaa.⁹⁹ Muutamien läänien maakuntaneuvostoissa ja piirikuntien neuvostoissa joitakin paikkoja on kiintiöity vähemmistöille, mutta ei turkmeeneille.¹⁰⁰

IHCHR:n mukaan turkmeenit ovat aliedustettuna Irakin armeijassa ja poliisivoimissa.¹⁰¹ Iraqi Turkmen Frontin johtajan Arshad Salihin mukaan armeijassa on vain kuusi turkmeenitaustaista upseeria, vaikka laissa todetaan, että armeijan tulee sisältää kaikkia väestöelementtejä ilman syrjintää tai poisjättämistä.¹⁰² Irak-asiantuntijan mukaan 300 turkmeenia on nyt koulutettu poliiseiksi ja nähtäväksi jää, mitä vaikutusta asialla mahdollisesti on.¹⁰³ Rudaw uutisoi 13.1.2018,

⁸⁹ Tehran Times 15.8.2017.

⁹⁰ UNHRC 2017, s. 11.

⁹¹ IHCHR 2018, s. 15.

⁹² UN Security Council 2018b, s. 1–2; USDOS 2018c.

⁹³ Rudaw 1.5.2018.

⁹⁴ Al Monitor / Tastekin, Fehim 1.11.2018.

⁹⁵ Al Monitor / Tastekin, Fehim 1.11.2018; Biz Türkmeniz 4.9.2018.

⁹⁶ Al Monitor / Tastekin, Fehim 1.11.2018.

⁹⁷ Mansour, Renad & van den Toorn, Christine / LSE Middle East Centre Report 7/2018, s. 10.

⁹⁸ USDOS 2018b, s. 8; Reuters / Ahmed Aboulenein 21.10.2018.

⁹⁹ IHERC [päiväämätön].

¹⁰⁰ IHCHR 2018, s. 15.

¹⁰¹ IHCHR 2018, s. 15.

¹⁰² Anadolu Agency / Saleh, Ibrahim 8.1.2019.

¹⁰³ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

että sisäministeriön määräyksestä 125 kurdipoliisia ollaan erottamassa Kirkukissa ja tilalle palkataan turkmeeni- ja arabipoliiseja.¹⁰⁴

Kulttuurisesti turkmeeniyhteisöissä esiintyy konservatiivisia ajatustapoja. DIS:n ja Landinon Irakin Kurdistanin suuntautuneella tiedonhankintamatkalla (2018) haastatellun lähteen mukaan kunniamurhat ovat yleisiä paitsi kurdien myös turkmeenien ja arabien keskuudessa. Lähteen mukaan turkmeenit ovat kurdeja ja arabeja konservatiivisempia.¹⁰⁵ Osa turkmeenityöistä ja -naisista ympärileikataan.¹⁰⁶ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.¹⁰⁷ Seuraavissa luvuissa käsitellään turkmeenien tilannetta muutamissa eri lääneissä. Kirkukin lääniä on käsitelty laajemmin kuin muita läänejä kahdesta syystä. Ensinnäkin huomattava osa turkmeeneista asuu Kirkukin läänissä. Toiseksi turkmeeneja koskevassa uutisoinnissa nousi vahvasti esiin Kirkukin alue.

Käytettyjen lähteiden perusteella välittyy kuva, jonka perusteella turkmeenien tilanne on hyvin erilainen eri puolilla maata. Kirkukin läänissä leimallista ovat eri väestöryhmien väliset poliittiset kiistat ja maakiistat. Nineven läänissä ja osin muillakin kiistellyillä alueilla leimallista on turkmeenien asemaan vaikuttavat ISIS-konfliktin jälkiseuraukset. Erbilin läänin politiikassa ei oteta riittävästi huomioon turkmeenien näkökulmaa. Bagdadissa turkmeeniksi identifioituvien ihmisten määrä on vähentynyt heidän assimiloituessaan arabiankieliseen valtaväestöön.

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.¹⁰⁸

5. Turkmeenien tilanne Kirkukin läänissä

5.1. Asuinalueet Kirkukin läänissä

Kirkukin läänin asukasluku on noin 1,3 miljoonaa. Siitä Kirkukin piirikunnan osuus on noin 0,9 miljoonaa. Läänin asukkaista noin 71 % asuu kaupungeissa.¹⁰⁹ Koko läänin tasolla tarkasteltuna turkmeeneja asuu lähinnä Kirkukin, Dibisin ja Daquqin piirikunnissa, suurin osa Kirkukin piirikunnassa.¹¹⁰

IRINin (2013) artikkelissa todetaan, että kauppaministeriön tekemän epävirallisen, siviilirekisterin pohjalta tehdyn laskelman mukaan Kirkukin läänin väestöstä 40 % olisi arabeja, 40 % kurdeja ja loput turkmeeneja ja kristittyjä.¹¹¹ Reutersin uutisessa (10/2017) mainitaan, että suunnitteluministeriön mukaan sunnikurdit muodostavat suurimman väestöryhmän Kirkukissa, seuraavaksi suurimmat ovat sunni- ja shiiaturkmeenit ja sen jälkeen tulevat sunniarabit ja kristityt assyrialaiset.¹¹²

Kirkukin kaupungin etninen koostumus on kiistanalainen asia ja eri yhteisöt esittävät suurempia lukuja omien yhteisöjensä väestöosuuksista kuin mitä ne todennäköisesti ovat.¹¹³ Middle East

¹⁰⁴ Rudaw 13.12.2018.

¹⁰⁵ "Adademic Informant", haastattelu 30.4.2018 Suleymaniassa, julkaisussa DIS & Landinfo 9.11.2018a, s. 50, 56.

¹⁰⁶ Wadi 2012, s. 13, 18–20.

¹⁰⁷ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

¹⁰⁸ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

¹⁰⁹ IOM 2016, s. 174.

¹¹⁰ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 8.

¹¹¹ IRIN 14.10.2013.

¹¹² Reuters / Chmaytelli, Maher 19.10.2017.

¹¹³ Middle East Eye / MacDonald, Alex 22.5.2018.

Eyen artikkeleissa todetaan, että turkmeenijohtajien mukaan turkmeenit muodostavat lähes kolmasosan kaupungin väestöstä¹¹⁴ ja että turkmeeneja arvioidaan asuvan kaupungissa noin 180 000¹¹⁵. ORSAMin mukaan Kirkukin kaupungissa useimmat turkmeenit asuvat seuraavilla asuinalueilla:¹¹⁶ Tisin, Musalla, Korya, Baghdad Road, Sarıkahya, Şaturlu, Beyler, Piryadi, Almas, Arafa, Bulak, Çukur, İmam Abbas, Cirit Square, Çay, 1 June ja Beşiktaş. Muilla Kirkukin alueilla turkmeeneja asuu hajanaisesti.¹¹⁷ Kirkukin kaupungissa asuu sekä sunni- että shiiaturkmeeneja, kuitenkin enemmän sunniturkmeeneja. Shiiaturkmeeneja asuu etenkin Kirkukin läänin muissa kaupungeissa ja kylissä.¹¹⁸ Aiemmin mainituista kaupunginosista Şaturlussa, Almasissa ja Arafassa asuu kristittyjä turkmeeneja.¹¹⁹ Kristittyjen turkmeenien mainitaan myös asuvan Kirkukin vanhassa kaupungissa tai linnoituksessa (Kala Gaweri).¹²⁰

Global Public Policy Institutin (GPPi) elokuussa 2017 julkaiseman tiedon mukaan Kirkukin kaupungin länsipuolen noin 23 000 asukkaan Yaychi on sunniturkmeenikaupunki.¹²¹ Daquqin piirikunnan noin 75 000 asukkaasta enemmistö on shiiaturkmeeneja. Vähemmistöjä ovat kakait, kurdit ja arabit.¹²² Dibisin piirikunnan noin 40 000 asukkaasta suurin ryhmä ovat kurdit. Altun Kuprin kaupungissa suurimpana ryhmänä ovat sunniturkmeenit.¹²³

5.2. Turkmeenit Kirkukin läänin politiikassa ja hallinnossa

Kirkukin läänissä turkmeenit ovat näkyvämmiin mukana politiikassa kuin muissa lääneissä. Kuusi turkmeenipuoluetta ovat muodostaneet Kirkukissa The Iraqi Turkmen Front (ITF) - puoluekoalition. Turkmeenien alueelliset autonomiavaatimukset ovat niin ikään keskittyneet Kirkukin alueelle.¹²⁴

Kirkukin maakuntaneuvoston 41 jäsenestä 9 edustaa turkmeeneja.¹²⁵ Kirkukin läänin maakuntavaaleja ei ole vuoden 2005 jälkeen järjestetty, koska läänin poliittinen johto ei ole kyennyt sopimaan puolueettomasta mekanismista äänestäjärekisterin perustamiseksi. Alkuvuonna 2018 sopimukseen vihdoon päästiin.¹²⁶ Irakin hallitus päätti, että maakuntavaalit koko maassa järjestettäisiin 22.12.2018. Alueellisia vaaleja koskevaan lakiin 36/2008 tehtiin muutoksia ja Kirkukin lääni voi olla mukana maakuntavaaleissa ensimmäistä kertaa vuoden 2005 jälkeen.¹²⁷ Joulukuussa 2018 hallitus päätti kuitenkin siirtää maakuntavaalit koko maassa myöhemmäksi.¹²⁸

Elokuussa 2017 Kirkukin läänin maakuntaneuvosto päätti, että lääni osallistuu kansanäänestykseen Irakin Kurdistanin itsenäistymisestä. Maakuntaneuvoston turkmeeni- ja arabipuolueiden jäsenet boikotoivat kokousta.¹²⁹ Irakin parlamentti päätti 19.9.2017 siirtää Kirkukin läänin kurditaustaisen kuvernöörin Najmaldin Karimin pois tehtävistään.¹³⁰ Maakuntaneuvoston toimintavaikeuksien vuoksi uutta kuvernööriä ei valittu ja virkaatekevänä

¹¹⁴ Middle East Eye / Ataman, Joseph & Owens, John 12.9.2017 (päivitetty), 12.8.2015 (alkuperäinen julkaisupäivä).

¹¹⁵ Middle East Eye 30.3.2017.

¹¹⁶ asuinalueet on esitetty lähteessä turkkilaisin kirjaimin.

¹¹⁷ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 8.

¹¹⁸ Landinfo 25.1.2018 s. 8; Wadi 2012, s. 20.

¹¹⁹ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 8.

¹²⁰ ACCORD 2016 [lähde: Research Turkey 6.2.2015].

¹²¹ GPPi / András Derzsi-Horváth 30.8.2017.

¹²² GPPi / András Derzsi-Horváth 30.8.2017.

¹²³ GPPi / András Derzsi-Horváth 30.8.2017.

¹²⁴ Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017.

¹²⁵ Al Jazeera / Petkova, Mariya 24.10.2018; IRIN 14.10.2013.

¹²⁶ International Crisis Group 24.5.2018.

¹²⁷ UN Security Council 2018b, s. 2.

¹²⁸ Hadad, Hamzeh / 1001 Iraqi Thoughts 19.12.2018; Rudaw 31.12.2018.

¹²⁹ UN Security Council 2017, s. 16.

¹³⁰ USDOS 2018c, s. 27.

kuvernöörinä on toiminut 16.10.2017 alkaen arabitaustainen varakuvernööri Rakan al-Jubouri (Rakan Saed).¹³¹ Iraqi Turkmen Frontin mukaan turkmeenit halusivat turkmeenitaustaisen henkilön uudeksi kuvernööriksi. Lisäksi Iraqi Turkmen Frontin mukaan arabit Kirkukin maakuntaneuvostossa ovat tähän suostuvaisia, mutta kurdit vastustavat asiaa.¹³²

Middle East Eyeen mukaan 12.9.2017 (12.8.2015) kaupunginhallituksen jäsenistä hieman yli 20 % oli turkmeeneja.¹³³ Turkmeenitaustaisen kaupunginvaltuutetun Kasim Kanzazin mukaan turkmeenit eivät ole väestöosuutensa mukaisesti edustettuna myöskään kaupungin hallinnossa eivätkä Irakin turvallisuusjoukoissa.¹³⁴ Kirkukin kaupungin pormestari on turkmeenipuolueen jäsen Falah Yaychi.¹³⁵ Kurdit ovat olleet enemmistönä Kirkukin hallinnosta. Lokakuussa 2017 Irakin armeija ja Hashd al-Shaabin joukot ottivat Kirkukin kaupungin ja valtaosan Kirkukin läänistä sekä muista ns. kiistellyistä alueista haltuunsa, jonka jälkeen paikallisvirkamiehiä ja turvallisuusvirkoja on siirretty arabeille ja turkmeeneille.¹³⁶ Kuusi Kirkukin kaupungin kurditaustaista virkamiestä erotettiin 13.9.2018 ja korvattiin turkmeeneilla ja arabeilla.¹³⁷

Tanskan maatietopalvelun (DIS) ja ja Norjan maatietopalvelu Landinfon noin kuukautta ennen Irakin parlamenttivaaleja, huhtikuussa 2018 KRG:n alueelle suuntautuneella tiedonhankintamatkalla neljä haastateltua tahoa totesi Kirkukin läänissä tilanteen olevan jännittynyt. Etniset ryhmät eivät luota toisiinsa.¹³⁸ Irakin kurdit katsovat Kirkukin kaupungin olevan historiallisesti kurdikaupunki, samalla tavoin turkmeenit katsovat kaupungin olevan turkmeenikaupunki ja turkmeenien pääkaupunki. Kumpikin osapuoli on syyttänyt toista osapuolta yrityksistä muuttaa kaupungin väestörakennetta.¹³⁹

Turkmeeni- ja arabipuolueet kiistivät toukokuun 2018 parlamenttivaalien tulokset Kirkukin läänissä. Kirkukin kaupungissa ja sen ympäristössä, etenkin vaalikomission (Independent High Electoral Commission) varastotilojen ympäristössä, järjestettiin mielenosoituksia, joihin osallistui satoja mielenosoittajia.¹⁴⁰ Lopulta heinäkuun alkupuolella 2018 Kirkukin läänin ääniä alettiin laskea uudelleen.¹⁴¹ Äänestyslippukkeiden säilytyspaikkana toimivalle varastoalueelle Kirkukissa yritettiin hyökätä 1.7.2018.¹⁴² Turkmeenikoalitiio ITF:n ja joidenkin irakilaismedioiden raportoinnin mukaan uudelleenlaskennan tulos erosi merkittävästi virallisesta vaalituloksesta Daquqin piirikunnassa. Näiden tahojen mukaan arabi- ja turkmeenipuolueet olivat voittajia kurdien PUK:n sijaan.¹⁴³ Irakin vaalikomissio ilmoitti elokuussa lopullisen uudelleenlaskennan tuloksen, joka ei muuttanut vaalitulosta merkittävästi.¹⁴⁴

5.3. Arabisaatio ja omaisuuskiistat Kirkukin läänissä

Turkmeenit ovat olleet Kirkukissa huomattavan suuri väestöryhmä. Viimeisen luotettavana pidetyn väestönlaskennan (1957) mukaan Kirkukin väestöstä 40 % oli turkmeeneja, 35 % kurdeja,

¹³¹ UN Security Council 2018c, s. 5.

¹³² Rudaw 26.7.2018.

¹³³ Middle East Eye / Ataman, Joseph & Owens, John 12.9.2017 (päivitetty), 12.8.2015 (alkuperäinen julkaisupäivä).

¹³⁴ Middle East Eye / Ataman, Joseph & Owens, John 12.9.2017 (päivitetty), 12.8.2015 (alkuperäinen julkaisupäivä).

¹³⁵ Rudaw / Husamaddin, Hiwa 31.7.2018.

¹³⁶ Rudaw / Mahmoud, Nawzad 16.8.2018; Basnews 15.9.2018.

¹³⁷ Basnews 15.9.2018.

¹³⁸ Norwegian Refugee Council, haastattelu 25.4.2018 Erbilissä; UN OCHA, haastattelu 25.4.2018 Erbilissä; Irak-analyttikko, haastattelu 3.5.2018 Brysselissä; Kansainvälinen kansalaisjärjestö haastattelu 24.4.2018 julkaisussa DIS & Landinfo 2018b s, 14, 44, 50, 52, 60, 66.

¹³⁹ CNN / Petkova, Mariya 24.10.2018.

¹⁴⁰ UN Security Council 2018a, s.15; Middle East Eye / MacDonald, Alex 22.5.2018.

¹⁴¹ BBC / Sbay media 10.7.2018.

¹⁴² The Arab Weekly / Alabbasi, Mamoon 8.7.2018.

¹⁴³ Wing, Joel 12.7.2018 [blogi].

¹⁴⁴ Kurdistan 24/ Sangar Ali, 11.8.2018.

24 % arabeja ja 1 % kristittyjä. Koska Kirkukissa asui pääasiallisesti muita kuin arabeja, Saddam Husseinin sunniarabitaustainen Baath-puolue käynnisti arabisaatiokampanjan alueen kurdiväestön korvaamiseksi arabitaustaisella väestöllä.¹⁴⁵ Hallinto arvioi vähemmistöjen lojaalisuuden Baath-hallinnolle olevan kyseenalaista.¹⁴⁶ Lisäksi tarkoituksena oli vahvistaa alueen arvokkaiden öljyvarojen ja maanviljelysmaan kontrollia.¹⁴⁷

Hallitus mitätöi alueelta pois siirtymään joutuneiden kurdien tai vähemmistöjen omistusoikeuksia, useimmiten nimellistä tai ei minkäänlaista korvausta vastaan. Hallinto otti maanviljelysmaita valtion omaisuudeksi ja käynnisti sitten arabimaanviljelijöiden asuttamisen alueelle.¹⁴⁸ Osa arabeista sai haltuunsa kurdien, turkmeenien ja assyrialaiskristittyjen omistuksessa tai käytössä olleita taloja.¹⁴⁹

Ensimmäisen Persianlahden sodan ja siihen liittyvän kurdien kansannousun jälkeen vuonna 1991 muodostettiin ”Vihreä linja” (Green Line)¹⁵⁰, minkä jälkeen Saddamin arabisaatiokampanja laajeni ja keskittyi rajalinjan eteläpuolelle etenkin Kirkukiin ja sen ympäristöön. Kurdeja, turkmeeneja, kristittyjä, jesidejä ja shabakeja mm. Kirkukista pakkoassimiloitiin osaksi valtaväestöä ja pakkohäädettiin alueelta. Tämä politiikka jatkui Saddamin Baath-hallinnon kaatumiseen (2003) asti.¹⁵¹

Baath-puolueen turkmeeneihin kohdistamia oikeudenloukkauksia Irakissa, etenkin Kirkukissa, käsitellään esimerkiksi HRW:n raporteissa vuosilta 2004¹⁵² ja 2009¹⁵³ ja IRB:n vuonna 2002 julkaisemassa, useisiin lähteisiin perustuvassa kyselyvastauksessa.¹⁵⁴

Saddamin jälkeinen hallinto (vuodesta 2003 alkaen) aloitti arabisaatiokampanjan jälkeisen ”normalisointiprosessin”.¹⁵⁵ HRW:n vuoden 2004 raportissa todetaan, että Kirkukiin palanneet kurdit, turkmeenit ja muut vaativat takaisin kotejaan ja maitaan, jotka oli annettu arabisaation aikana arabeille.¹⁵⁶ UNHCR:n vuoden 2007 *Eligibility Guidelines* -asiakirja viittaa useaan lähteeseen ja toteaa, että Saddamin kaatumisen jälkeen tuhannet kurdit palasivat Kirkukiin. Kirkukista oli raportoitu, että Kirkukin joillakin asuinalueilla kurdien turvallisuusjoukot pakottivat arabi- ja turkmeeniasukkaita jättämään kotinsa.¹⁵⁷ Asiakirjan mukaan etnisten ryhmien väliset jännitteet ja väkivalta olivat yleistyneet niillä etnisesti monimuotoisilla alueilla, joihin edellisen hallinnon arabisaatiopolitiikka kohdistui. Monet etniset vähemmistöt ovat syyttäneet kurdipuolueita ja kurdien turvallisuusjoukkoja väkivallasta, pakko-assimilaatiosta, syrjinnästä, poliittisesta syrjinnästä ja mielivaltaisista pidätyksistä.¹⁵⁸

Vuoden 2005 perustuslain artiklassa 140 säädetään, että Kirkukissa ja muilla kiistellyillä alueilla tulee suorittaa väestönlaskenta ja kansanäänestys kansan tahdon määrittämiseksi Irakin keskushallintoon tai kurdialueeseen kuulumisesta 31.12.2007 mennessä.¹⁵⁹ Suunniteltu

¹⁴⁵ The Washington Institute / Cagaptay, Soner & Fink, Daniel 16.1.2007.

¹⁴⁶ HRW 2009 s. 19.

¹⁴⁷ HRW 2004a, s. 7.

¹⁴⁸ HRW 2009 s. 19.

¹⁴⁹ HRW 2004a, s. 47.

¹⁵⁰ Vihreä linja on vuonna 1991 perustettu tulitaukolinja. Vihreän linjan pohjoispuolella ovat Dohukin, Erbilin ja Suleimanian läänit pääosiltaan sekä osia Kirkukin, Diyalan ja Nineven lääneistä. Lähde: USIP / Kane, Sean 2011, s. 7-8.

¹⁵¹ HRW 2009, s. 20; IDMC 2007, s. 79; UNHCR 2007, s. 29.

¹⁵² HRW 2004a; HRW 2004b.

¹⁵³ HRW 2009.

¹⁵⁴ IBC 12.6.2002.

¹⁵⁵ UNHCR 2007, s. 29.

¹⁵⁶ HRW 2004b.

¹⁵⁷ UNHCR 2007, s. 11, 30.

¹⁵⁸ UNHCR 2007, s. 11, 30.

¹⁵⁹ Constitution of the Republic of Iraq 15.10.2005, [käännös: UNAMI / UNHCR] artikla 14; UNHCR 2007, s. 29.

kansanäänestys lisäsi alueen etnisten ryhmien välisiä jännitteitä ja väkivaltaa.¹⁶⁰ Kyseistä kansanäänestystä ei ole edelleenkään toteutettu. Artiklan nro 140 toimeenpanevan komissio (the High Commission on the Implementation of Article 140) johtaja Raid Fahmi ilmoitti 15.4.2008, että Kirkukin normalisointiprosessi on saatu päätökseen.¹⁶¹

IHCHR:n (2018) raportin mukaan Kirkukin läänissä on edelleen maanviljelys- ja jopa asuinmaihin kohdistuvia ongelmia, jotka juontavat juurensa Baath-hallintoon, joka takavarikoi turkmeenien ja kurdien maita ja kiinteistöomaisuutta silloisten sääntöjen ja lakien nojalla. Maan hankintaan liittyvät ongelmat jatkuvat siitä huolimatta, että vuoden 2005 perustuslain 140 artiklan pohjalta on tehty päätöksiä¹⁶², jotka tähtäävät kompensatioihin, maanviljelyssopimusten lakkauttamisiin ja maa-alueiden palauttamisiin. Monia kiistoja ei ole vielä käsitelty kiinteistöjen korvausvaatimuksia käsittelevässä komissiossa tai oikeuslaitoksissa, etenkin Kirkukin läänissä.¹⁶³

Kurditaustainen uutistoimisto Rudaw uutisoi 31.7.2018 Kirkukin maakuntaneuvoston jäsenen Ahmad Askarin haastatteluun perustuen, että Kirkukin läänin virkaatekevä kuvernööri arabitaustainen Rakan Saed (al-Jabouri) on palauttamassa arabeille alueita, jotka lunastettiin heiltä pois maksua vastaan Kirkukin läänissä vuoden 2003 jälkeen ja jotka palautettiin alkuperäisille turkmeeni- ja kurditaustaisille omistajilleen. Askarin mukaan Rakan Saed käyttää maakuntaneuvoston halvaantunutta tilannetta hyväkseen ja neuvottelee asioista suoraan ministeritasolla, ohi Kirkukin maakuntaneuvoston. Saed on perustanut komiteoita maiden junailemiseksi arabeille. Askarin mukaan Rakan Saedin toimet ovat laittomia ja Saedin tavoitteena on selvästi arabisoida Kirkukin lääniä. Kyseessä on Askarin mukaan 1,3 miljardin neliömetrin suuruista alueesta. Kyse on ilmeisesti lähinnä läänin maatalousmaasta ja kylistä. Kirkukin pormestari, turkmeenipuolueen jäsen Falah Yaychi on varoittanut Rakan Saedia siirtämästä maita alueelle muuttaville uusille arabitaustaisille asukkaille.¹⁶⁴ Turkmeenien ja kurdien delegaatio tapasi kesällä maatalousministeri Falah Hassan al-Zidanin. Maatalousministeriö päätti keskeyttää muutot turkmeenien ja kurdien alueille ja käynnisti komitean tutkimaan asiaa.¹⁶⁵ Mataran kylän turkmeeni- ja kurdimaanviljelijät osoittivat joulukuussa mieltään maiden anastamista vastaan.¹⁶⁶ Rudaw uutisoi 19.12.2018, että Irakin liittovaltion tuomioistuin on peruuttanut Kirkukin kuvernöörin antamat asetukset maiden siirtämisestä arabeille.¹⁶⁷ Iraqi Turkmen Frontin edustajan Hassan Turanin mukaan Bagdadin poliittinen tahtotila estää ongelman ratkaisemisen.¹⁶⁸

5.4. Ihmisoikeustilanne Kirkukin läänissä

MRG:n marraskuussa 2017 päivätyllä sivustolla kuvataan turkmeenien tilannetta Kirkukissa. MRG:n mukaan Kirkukin turkmeeniasukkaat ovat olleet vuosia hyökkäysten ja kidnappausten kohteena, minkä he katsovat olevan osa väestönmuutokseen tähtäävää strategiaa. Monet hyökkäyksistä ovat kohdistuneet turkmeeniälämystön edustajiin kuten lääkäreihin, professoreihin ja poliitikkoihin.¹⁶⁹

IHCHR:n vuonna 2018 julkaistun raportin mukaan Kirkukin läänin turkmeenit ovat olleet terroristiryhmien tekemien vakavien oikeudenloukkausten kohteena. Esimerkiksi kesäkuussa

¹⁶⁰ AI 2007, s. 42.

¹⁶¹ BBC / Chawder 15.4.2008.

¹⁶² Resolution No. (4) 4/2/2007; Resolution No.(5) 13/8/2007; Resolution No. (6) 1/20/2007.

¹⁶³ IHCHR 2018, s. 5, 9.

¹⁶⁴ Rudaw / Husamaddin, Hiwa 31.7.2018.

¹⁶⁵ Rudaw 22.8.2018.

¹⁶⁶ Rudaw 4.12.2018.

¹⁶⁷ Rudaw 19.12.2018.

¹⁶⁸ Shafaaq News 2.1.2019.

¹⁶⁹ MRG 2017.

2014 Bashirin (Basheer) turkmeenikylään tehdyssä hyökkäyksessä turkmeeninaisia ja -lapsia kidnapattiin, tapettiin ja raiskattiin ja 60 % kylän rakennuksista tuhouttiin ja sen asukkaat hädettiin. Raportin julkaisupäivään mennessä komissio ei ollut saanut tietoa siitä, että miinojen raivaamista kylästä olisi kunnolla yritetty. Tazan shiaturkmeenikylään kesäkuussa 2016 tehty kemiallinen isku vaikutti noin 4 000 siviiliin ja monet heistä kärsivät edelleen kroonisista iho- ja hengityselinsairauksista. Komission mukaan oikeudenloukkauksiin syyllistyneitä ei ole viety oikeuden eteen asianmukaisella tavalla.¹⁷⁰

Lokakuuhun 2017 asti Kirkuk oli kurdijoukkojen hallussa. ISIS-konfliktin aikaan Kirkukiin siirtyi turkmeeneja ISIS-alueilta Nineven läänistä. Human Rights Watchin mukaan kurdien Asayish-turvallisuuspalvelu on takavarikoinut henkilöllisyysasiakirjoja joiltakin vuodesta 2014 alkaen kaupungissa virallisesti asuneilta, maan sisäisesti siirtyneiltä sunniturkmeeneilta ja pakottanut heidät palaamaan ISISiltä vapautetuille, Hashd al-Shaabin hallinnassa oleville kotialueilleen. Asayishin kerrotaan pidättäneen turkmeeneja muutamiksi tunneiksi ja kohdistaneen pidätettyihin väkivaltaa. Kaupunkiin piileskelemään jääneiden turkmeenien mukaan Asayish oli yrittänyt pakottaa heidät pois kaupungista loppuvuonna 2016 ja jälleen alkuvuonna 2017. KRG on kiistänyt, että pakkohäätöjä tapahtuisi.¹⁷¹

Lokakuun 2017 Kirkukin valtausoperaation aikana kaupungista pakeni kymmeniätuhansia ihmisiä.¹⁷² Nimettömänä pysyttelevän ihmisoikeusaktivistin mukaan Hashd al-Shaabin joukot tuhosivat tai polttivat arabikaupunginosissa kurdien asuin- ja liikerakennuksia.¹⁷³ Lisäksi kurdiviranomaisen mukaan Hashd al-Shaabin joukot syyllistyivät Kirkukin valtausoperaation aikana siviilien seksuaaliseen hyväksikäyttöön.¹⁷⁴

Lokakuun 2017 vallanvaihdoksen jälkeen Kirkukissa on alettu selvittämään kurdien turvallisuusviranomaisten vuosina 2003–2017 eri puolilla lääniä kiinni ottamien useiden tuhansien arabien ja turkmeenien kohtaloa.¹⁷⁵ Kiinniotoista ei ole tilastoja. Kurditahot ovat kiistäneet osallisuutensa katoamistapauksiin. Kirkukin kuvernööri on pyytänyt YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimistoa OHCHR:ää selvittämään kadonneiden kohtaloa.¹⁷⁶

Sunniturkmeeneja on liittynyt ISISiin ja lisäksi ISISin jäänteistä muodostuneeseen White Flags -ryhmään. Edellä mainituilla on soluja Keski-Irakissa.¹⁷⁷ Ne tekevät iskuja mm. Hashd al-Shaabin joukkoja vastaan. Iskuja on tehty etenkin niitä Hashd al-Shaabin joukkoja vastaan, joissa on shiaturkmeeneja. Ryhmien tekemät iskut pahentavat alueen kurdien, turkmeenien, arabien ja sunnien välistä epäluottamusta, jonka taustalla on alueen rajoitetut maanviljelysmahdollisuudet sekä rajoitettu veden ja öljyn saanti.¹⁷⁸

Irakin shiaturkmeeneja on rekrytoitu Hashd al-Shaabi -joukkoihin, etenkin 16. prikaatiin. Nämä joukot toimivat mm. Kirkukin läänin eteläosassa. Shiaturkmeenit syyllistyivät ihmisoikeusloukkauksiin operaatioissa muiden shiialaisten Hashd al-Shaabin joukkojen kanssa.¹⁷⁹ Yhdysvaltain vuotta 2017 käsittelevässä ihmiskaupparaportissa todetaan, että vahvistamattomien raporttien mukaan Hashd al-Shaabin joukot järjestivät kolmen kuukauden pituisia aseellisia koulutuksia sadalle 13–18-vuotiaalle shiaturkmeenipojalle useissa Kirkukin läänin

¹⁷⁰ IHCHR 2018, s. 9.

¹⁷¹ HRW 7.5.2017.

¹⁷² Reuters / Chmaytelli, Maher 19.10.2017; Reuters 20.10.2017.

¹⁷³ Ihmisoikeusaktivisti, haastattelu tiedonhankintamatkalla, julkaisussa Dis & Landinfo 5.11.2018, s. 15, 96.

¹⁷⁴ Basnews, 23.10.2017.

¹⁷⁵ Al-Monitor/ Adnan Abu Zeed 24.11.2017; HRW 21.12.2017.

¹⁷⁶ Al-Monitor/ Adnan Abu Zeed 24.11.2017.

¹⁷⁷ BuzzFeed News / Daraghi, Borzou 1.4.2018; Al Monitor / Tastekin, Fehim 19.7.2018.

¹⁷⁸ BuzzFeed News / Daraghi, Borzou 1.4.2018.

¹⁷⁹ GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 3/2018, s. 26.

kaupungeissa.¹⁸⁰ Lisäksi on raportoitu, että Hashd al-Saabın joukot ovat pidättäneet ISISin hallinnasta vapautetuilla alueilla sunneja (sunniarabeja) ja lisäksi turkmeeneja ja kurdeja Kirkukissa.¹⁸¹

DIS:n ja Landinon noin kuukautta ennen parlamenttivaaleja, huhtikuussa 2018 Irakiin suunnatulla tiedonhankintamatkalla haastatellun ihmisoikeusaktivistin mukaan Kirkukin kaupungin turvallisuustilanne on monimutkainen ja kaupungin väkivaltaisuus on suhteellisen korkea. Ryhmien välillä on paljon epäluottamusta ja koston ja vihaan perustuvia väkivaltaisia iskuja tapahtuu säännöllisesti. Ei ole todellisia eroja eri etnisten ryhmien välillä mitä tulee väkivaltaan ja rikolliseen toimintaan.¹⁸² Kansainvälisen kansalaisjärjestön edustajan mukaan ei ole etnistä tai uskonnollista ryhmää, jonka ei sallittaisi tulevan Kirkukiin, mutta tuntemattomasta syystä johtuen turkmeenit ovat muita enemmän iskujen kohteena.¹⁸³

Vuoden 2017 loppupuolelta ja vuodelta 2018 löytyy keskeisistä englanninkielisistä uutislähteistä seuraavat välikohtaukset, joissa mainitaan olevan kohteena/osallisina turkmeeneja. Tälle ajanjaksolle osuvat vallanvaihdos Kirkukissa sekä Irakin parlamenttivaalit. On huomattava, että Kirkuk on sekä läänin, piirikunnan että kaupungin nimi. Monissa lähteissä käytetään nimeä ”Kirkuk” määrittämättä, viitataan sillä lääniin, piirikuntaan vai kaupunkiin. Lista ei ole tyhjentävä.

Syyskuussa 2017 kurdien itsenäisyyskansanäänestyksen edellä ryhmä aseistautuneita kurdimiehiä tulitti the Iraqi Turkmen Frontin päämajaa Kirkukissa. Aseistetut vartijat vastasivat tuleen surmaten yhden ja haavoittaen kahta.¹⁸⁴ ITF:n edustajan mukaan joitakin tunteja hyökkäyksen jälkeen poliisit hyökkäsivät toiseen toimistoon, mikä johti yhteenottoihin kurdien ja turkmeenien välillä ja kaupungissa määrättiin öinen ulkonaliikkumiskielto.¹⁸⁵ Välikohtauksen jälkeen the Iraqi Turkmen Frontin puhemies Ali Mehdi alkoi muuttaa paikasta toiseen jatkuvasti koston ja väkivallan eskaloitumisen pelossa.¹⁸⁶ Kurdilaisen Kurdistan24 -uutiskanavan mukaan lokakuussa 2017 Irakin turvallisuusjoukkojen ja Hashd al-Shaabın otettua kaupungin haltuunsa, shiimilitia Asaib Ahl al-Haq yhdessä Iraqi Turkmen Frontin jäsenten kanssa ryöstivät Turkmen People’s Party -puolueen pääsihteerin Irfan Kirkuklin kotona ja toimistolla. Turkmen People’s Party oli yksi puolueista, joka oli tukenut kurdien itsenäisyyskansanäänestyksen järjestämistä Kirkukissa.¹⁸⁷

Helmikuussa 2018 tuntemattomat asemiehet tappoivat turkmeenitaustainen Kirkukin yliopiston professori Ali Almasin.¹⁸⁸ ISIS on ottanut nimiinsä 17 iskua Kirkukin läänissä tammikuussa 2018 ja 18 iskua 1. – 20. helmikuuta välisenä aikana. BBC:n helmikuun 2018 arvion mukaan ISIS todennäköisesti pyrkii hyödyntämään Kirkukin arabien, kurdien ja turkmeenien välisiä, kurdien syyskuussa 2017 järjestämän itsenäisyyskansanäänestyksen aiheuttamia jännitteitä.¹⁸⁹ Nijanan kaupungissa viisihenkisen shiaturkmeeniperheen, jonka isä oli sotilas, jäsenet kuolivat valetarkastuspisteellä maaliskuussa. Poliisin mukaan ISIS oli teon takana.¹⁹⁰ Maaliskuun 23. päivänä 2018 tehtiin kranaatti-isku lähelle Kirkukin muinaista linnoitusta Iraqi Turkmen Front -puoluekoalition organisoimaan uudenvuodenjuhlaan (Norouz), johon osallistui satoja

¹⁸⁰ USDOS 2018a, s. 234.

¹⁸¹ USDOS 2018c, s. 10.

¹⁸² Ihmisoikeusaktivisti Erbilissä, haastattelu 27.4.2018, julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 95–97.

¹⁸³ Kansainvälisen kansalaisjärjestön edustajan haastattelu 25.4.2018, julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018 s. 40, 43.

¹⁸⁴ The Intercept / Miller, Anna Lekas, 23.9.2017.

¹⁸⁵ The New Arab 19.9.2017.

¹⁸⁶ The Intercept / Miller, Anna Lekas, 23.9.2017.

¹⁸⁷ Kurdistan24 / Ali, Sangar 18.10.2017; Kurdistan24 / Ali, Sangar 3.11.2017.

¹⁸⁸ NINA 6.2.2018; Anadolu Agency / Okuducu, Idris & Garip, Ali Mukarrem 8.2.2018.

¹⁸⁹ BBC 21.2.2018.

¹⁹⁰ Thomson Reuters Foundation News / Mahmoud, Mustafa 12.3.2018.

turkmeeneja. Iskussa säästettiin henkilövahingoilta.¹⁹¹ 27.3.2018 Tisinin (Al-Tasin) turkmeenikaupunginosassa räjähti pommia, mutta henkilövahingoilta vältyttiin.¹⁹² Huhtikuussa arabienemmistöisessä Khadran kaupunginosassa räjähti autopommi Iraqi Turkmen Frontin edustajan kulkiessa tarkastuspisteen läpi. Yksi kuoli ja 11 haavoittui iskussa.¹⁹³ 31.5.2018 tehtiin raketti-iskuja parlamenttivaalin tuloksia koskevaan mielenosoitukseen Kirkukin keskustassa. Protestin osallistujat olivat turkmeeneja ja arabeja. Ainakin yksi siviili loukkaantui.¹⁹⁴ 18.7.2018 ainakin 10 ihmistä loukkaantui neljässä pommiskussa Kirkukissa. Iraqi Turkmen Frontin johtaja Arshad Salihin mukaan iskut oli kohdistettu turkmeeneihin. Hänen mukaansa lähes kaikki iskut Kirkukissa ovat tapahtuneet turkmeenien asuinalueilla ja turkmeeneista on tullut iskujen kohteita.¹⁹⁵ Kirkukin pohjoispuolella The Iraqi Turkmen Frontin päämajan lähellä räjäytettiin äänipommi 12.8.2018 tuntemattomien henkilöiden toimesta.¹⁹⁶ Kaksi Hashd al-Shaabin Imaami Alin divisioonaan kuuluvaa turkmeenitaistelijaa kuoli räjähdyksessä 30 km Kirkukin eteläpuolella Kasbah al-Bashirissa lokakuussa.¹⁹⁷ Tuntemattomat asemiehet tappoivat turkmeeniperheen Hawijassa 21.10.2018.¹⁹⁸ Kaksi turkmeenia kuoli pommiräjähdyksessä Imam Zine al-Abidin pyhäton läheisyydessä Daquqin piirikunnassa lokakuussa.¹⁹⁹ Tuntemattomat henkilöt avasivat tulen autoa kohti Kirkukin–Suleymanian välisellä tiellä marraskuussa. Välikohtauksessa kuoli shiitaturkmeenitaustainen poliisi sekä haavoittui kaksi henkilöä.²⁰⁰

Tässä luvussa esitettyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Kirkukin läänissä. Läänissä on edelleen maanviljelys- ja asuinmaihin kohdistuvia kiistoja, jotka juontavat juurensa Baath-hallintoon.²⁰¹ Turkmeenit pitävät Kirkukia pääkaupunkinaan, haluavat turkmeenialueille autonomiaa, ja ovat mukana Kirkukin politiikassa.²⁰² Uutisoinnin perusteella vuonna 2018 turkmeeneja kohtaan tapahtui useita iskuja.²⁰³ Shiitaturkmeeneja on mukana Hashd al-Shaabissa²⁰⁴ ja sunniturkmeeneja ISISin tai sen seuraajan soluissa.²⁰⁵

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.²⁰⁶ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.²⁰⁷

---

¹⁹¹ NINA 23.3.2018.

¹⁹² NINA 27.3.2018.

¹⁹³ Kurdistan 24 / Goran, Baxtiyar 16.4.2018.

¹⁹⁴ NINA 31.5.2018.

¹⁹⁵ Eurasia Diary 20.7.2018.

¹⁹⁶ NINA 12.8.2018.

¹⁹⁷ NINA 15.10.2018.

¹⁹⁸ Basnews 21.10.2018.

¹⁹⁹ NINA 12.10.2018.

²⁰⁰ Basnews 24.11.2018.

²⁰¹ IHCHR 2018, s. 5,9.

²⁰² Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017.

²⁰³ kts. uutislähteet luvusta 5.4.

²⁰⁴ GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 3/2018, s. 26.

²⁰⁵ BuzzFeed News / Daraghi, Borzou 1.4.2018; Al Monitor / Tastekin, Fehim 19.7.2018.

²⁰⁶ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

²⁰⁷ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

6. Turkmeenien tilanne Nineven läänissä

Turkkilaisen, turkmeenien kulttuurirahaston alaisuudessa perustetun ORSAMin mukaan Nineven läänissä turkmeeniasutusta on etenkin Mosulin, Tel Afarin, Tilkaifin ja Hamdaniyan piirikunnissa. Turkmeeneja asuu muun muassa seuraavilla alueilla:

- Mosulin piirikunta: Mosulin kaupunki
- Tilkaifin piirikunta: Reşidiye / Rezakiye, Şerihan, Karakoyun, Sedabavize
- Hamdaniyan piirikunta: Tezharap, Şemsiye (Kızfahra), Sellamiye, Karayatak, Sennif, Siteh
- Tel Afarin piirikunta: Tel Afarin kaupunki, Şih İbrahim, İyaziye, Muhallebiye, Zummar ja Rabia.²⁰⁸

Mosul ja Tel Afar ovat sekä piirikuntien että kaupunkien nimiä. Monissa lähteissä käytetään nimeä ”Mosul” tai ”Tel Afar” määrittämättä, viitataan sillä kyseiseen piirikuntaan vai kaupunkiin. Saddam Husseinin arabisaatiopolitiikka ei ollut Nineven läänissä yhtä laajamittaista kuin Kirkukin läänissä. Arabisaatio ei vaikuttanut Mosuliin, koska enemmistö kaupungin asukkaista oli jo entuudestaan sunniarabeja. Sen sijaan Sinjarin piirikunnassa, Nineven alangolla ja KRG:n rajan lähetyvillä arabisaatiopolitiikan myötä ajettiin vähemmistöjä, mukaan lukien turkmeeneja, pois asuinalueiltaan ja heidän tilalleen asutettiin arabeja Keski- ja Etelä-Irakista.²⁰⁹ Maanomistuskiistoja käsitellään tarkemmin Kirkukin lääniä käsittelevässä luvussa (ks. edellä luku 5.3.).

UN Habitatin (2016) mukaan Mosulin kaupungin demografiasta ei ole olemassa tarkkoja tilastoja. Yleisesti uskotaan, että kaupungin väestöstä 80 % olisi sunniarabeja ja loput kurdeja, kristittyjä, turkmeeneja, shabakeja ja jesidejä. Ennen kuin ISIS valtasi kaupungin, asukkaita oli noin 1 377 000.²¹⁰ GPPin elokuussa 2017 julkaiseman tiedon mukaan turkmeeneja olisi kaupungin asukkaista 3,3 %.²¹¹ Kaupungissa on sekä sunni- että shiiaturkmeeneja.²¹² Irak-asiantuntijan mukaan pääosa Mosulin turkmeeneista on sunneja.²¹³ Kartoissa turkmeenien asuinalueet esitetään hieman toisistaan poikkeavasti. UN Habitatin kartan mukaan shiiaturkmeeneja asuu etenkin kaupungin pohjoisosissa.²¹⁴ ja kaupungin pohjoispuolen kylissä Al-Qubbassa ja Qaryat Bawzahissa.²¹⁵ Gulf 2000 -projektin kartan (2010) mukaan shiiaturkmeeneja asuu kaupungin eteläosassa ja eteläpuolella sekä itäosassa ja sunniturkmeeneja lähinnä kaupungin pohjoispuolella.²¹⁶

Vuoden 2004 jälkeen, aavikoitumisen etenemisen vuoksi, turkmeeneja muutti Länsi- ja Lounais-Mosuliin Nineven, Anbarin ja Salah al-Dinin lääneistä. Turkmeeneja muutti seuraaville alueille: Al Jadida, al Mamun, Rajim Hadid al Dhubat, Tal al Ruman, al Risalah, Rajim Hadid Nuwab, al Dhubat ja Rajim Hadid al Rahma.²¹⁷ Monet sunniturkmeeneista muuttivat kaupunkiin vuoden 2004 jälkeen ja asettuivat kaupungin länsiosaan Al-Rabeen alueelle ja sen eteläpuolelle.²¹⁸ Vuoden 2007 jälkeen sunni- ja shiiaturkmeeneja muutti Tel Afarin piirikunnasta Mosulin suuntaan.²¹⁹ UN Habitatin mukaan useimmat vuosien 2003 ja 2014 (ennen 10.6.2014) välillä

²⁰⁸ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 8–9.

²⁰⁹ UN Habitat 10/2016, s. 22.

²¹⁰ UN Habitat 10/2016, s. 21.

²¹¹ GPPi / Gaston, Erica 21.8.2017.

²¹² UN Habitat 10/2016, s. 21.

²¹³ Irak-asiantuntija (B), 24.–25.10.2018, Ankara, Turkki.

²¹⁴ UN Habitat 10/2016, s. 27 [kartta].

²¹⁵ UN Habitat 10/2016, s. 24 [kartta].

²¹⁶ Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2010 [kartta].

²¹⁷ REACH Initiative Iraq. 5 /2018, s. 8, 35; UN Habitat 10/2016.

²¹⁸ UN Habitat 10/2016, s. 27 [kartta].

²¹⁹ UN Habitat 10/2016, s. 23 [kartta].

kaupunkiin muuttaneiden asuinalueista ovat kaupungin köyhimpiä ja niissä on vähiten palveluja.²²⁰

Nineven läänin väestö ja infrastruktuuri kärsi vahinkoja ISIS-konfliktin vuoksi enemmän kuin muut. ISISin hallinnan aikaan suuria määriä vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä, mukaan lukien turkmeeneja, lähti pakoon Mosulista KRG:n alueelle, itään päin Nineven alangolle ja ulkomaille. Pääasiassa shiaturkmeeneja pakeni Etelä-Irakiin.²²¹ IOM:n mukaan kesällä 2014 sunniturkmeeneja pakeni Salah al-Diniin ja Kirkukiin ja shiaturkmeeneja maan shiiavaltaisiin keski- ja eteläosiin, etenkin Kerbalaan ja Najafiin.²²² Irak-asiantuntijan mukaan Tel Afarin kaupungin asukkaista 70 % pakeni ISIS-konfliktia. Shiaturkmeeneja pakeni ISIS-konfliktia Tel Afarista Kerbalaan, jossa he asuvat heikoissa oloissa teltoissa ja huseinioissa eli shiialaisten pyhätöissä. Asiantuntijan mukaan Kerbalassa turkmeeneja ”kohdellaan toisen luokan kansalaisina eivätkä he saa töitä”.²²³ Kerbalan maakuntaneuvosto päätti kesäkuussa 2016, että maan sisäisesti siirtyneiden ei pitäisi asettua läänin pysyvästi.²²⁴ ORSAMin lokakuussa 2017 julkaiseman, Tel Afarista lähtemään joutuneiden turkmeenien tilannetta selvittävän raportin mukaan noin 70 000 Tel Afarista kotoisin olevaa turkmeenia asui Turkissa.²²⁵

Kaikki eivät päässeet pakenemaan. Tammikuussa 2017 löydettiin Mosulin pohjoispuolelta Rashidiyasta joukkohauta, jossa oli 27 ISISin tappaman sunniturkmeenin ruumiit.²²⁶ UNHCR:n kannanotossa (14.11.2016) viitataan useaan lähteeseen ja todetaan turkmeenien ja useiden muiden vähemmistöjen kärsineen ISISin vallan alla vakavista oikeudenloukkauksista kuten teloituksista, kidnappauksista, pakotetuista kääntymisistä, raiskauksista, orjuuttamisesta, pakkoavioliitoista, pakotetuista aborteista ja hädöistä. Useimmat ISISin alaisuudessa olleet vähemmistöjen jäsenet joko häädettiin alueelta, tapettiin tai siepattiin.²²⁷

Tel Afarin kaupungissa, jossa on aikanaan asunut noin 200 000 ihmistä²²⁸, on huomattava turkmeeniväestö²²⁹. GPPin elokuussa 2017 julkaiseman tiedon mukaan 90 % kaupungin asukkaista olisi turkmeeneja ja loput 10 % arabeja.²³⁰ Kansainvälisten kansalaisjärjestöjen arvion mukaan kaupungin pääväestö on turkmeeneja, joista suurin osa on shioja ja loput sunneja. Kaupungissa on myös kurdien, kristittyjen ja sunniarabien yhteisöt.²³¹ Koko piirikunnan turkmeeneista 60–70 % on sunneja.²³²

Tel Afarissa käynnistyi sektaarisia väkivaltaisuuksia jo Saddam Husseinin kaatumisen jälkeen. Monet sunniturkmeenit jäivät tuolloin vaille työtä, päätösvaltaa ja edustajia hallinnossa. Sunnitaustaiset äärijärjestöt kuten Irakin Al-Qaida rekrytoivat paikallisia asukkaita. Kapinallisten käyttämä väkivalta heikensi paitsi sunni- ja shiaturkmeenien keskinäisiä suhteita, myös turkmeenien suhteita muihin yhteisöihin kuten jesideihin.²³³

Vaikka suurin osa Tel Afarin sunni- ja shiiväestöstä pakeni ISIS-konfliktia, osa kuitenkin jäi, ja laajasti uskotaan, että osa kaupunkiin jääneistä turkmeeneista liittyi ISISiin.²³⁴ Irak-asiantuntijan

²²⁰ UN Habitat 10/2016, s. 21.

²²¹ UN Habitat 10/2016, s. 21.

²²² IOM 10/2018, s. 9, 15.

²²³ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²²⁴ Niqash / Sarhan, Abbas 3.8.2017.

²²⁵ ORSAM / Duman, Bilgay, 10/2017, s.19.

²²⁶ UNAMI & OHCHR / Nasiri, Murtada 2.11.2017, s. 43.

²²⁷ UNHCR 14.11.2016, s. 4.

²²⁸ CNN / Basu, Moni 14.12.2016.

²²⁹ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 8–9; CNN / Basu, Moni 14.12.2016.

²³⁰ GPPi / Maas, Frauke & Gaston, Erica 21.8.2017.

²³¹ Reach Initiative 4/2018, s. 1, 6.

²³² MERI / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017, s. 5.

²³³ MERI / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017, s. 5–7.

²³⁴ MERI / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017, s. 4; Abouaoun, Elie / War on the Rocks 12.3.2018.

mukaan ISIS on kontrolloinut erityisesti turkmeeneille tärkeää Tel Afaria, jonka infrastruktuuri on huonossa kunnossa ja 50 % rakennuksista on tuhouttu.²³⁵

ISIS sieppasi satoja shiiaturkmeeninaisia ja -lapsia Nineven läänissä vuonna 2014.²³⁶ Sieppauksia mainitaan tapahtuneen ainakin Sinjarissa ja Tel Afarissa.²³⁷ Naisia ja lapsia oli vuoden 2017 lopulla vankeudessa edelleen 495.²³⁸ Vapaaksi päässeitä turkmeeninaisia asuu IDP-leireillä vailla riittävää psykososiaalista tukea. Naisia tavanneen YK:n Pramila Pattenin mukaan naiset ovat huolissaan turvallisuudestaan ja pelkäävät kosta siinä tapauksessa, että he palaisivat kotiin. Hänen tapaamiensa uskonnollisten johtajien mukaan naiset tulitaisiin hylkäämään yhteisöstään.²³⁹ Irak-asiantuntijan mukaan ”sunniturkmeenien ja jesidien välillä on Sinjarissa konflikti”.²⁴⁰ Uutisoinnin perustella muun muassa turkmeenitaustaiset ISISin jäsenet ovat syyllistyneet konfliktin aikana jesidinaisten seksuaaliseen hyväksikäyttöön.²⁴¹

Irakin turvallisuusjoukot ja siihen liitoksissa olevat Hashd al-Shaabi -joukot saivat Tel Afarin haltuunsa ISISiltä elokuussa 2017.²⁴² Hashd al-Shaabi -joukkoihin kuuluvat shiiaturkmeenit pidättivät, kidnappasivat tai tappoivat sunniturkmeeneja ja arabeja Tel Afarissa.²⁴³ International Crisis Groupin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan ohjelman johtajan Joost Hiltermannin mukaan (7/2017) shiiamilitioiden toiminta ISISiltä takaisin vallatuilla Mosulin ja Tel Afarin alueilla on ongelmallista. Shiiamilitiat olivat palauttamassa alueelle sisäisesti siirtymään joutuneita, pääasiassa shiiaturkmeeneja ja uhkasivat ajaa sunnit pois.²⁴⁴ 17 000 takaisin palanneesta shiiaperheestä noin 6 000–7 000 on shiiaturkmeeneja.²⁴⁵ UNHCR:n (2/2018) mukaan 10 000 perhettä oli palannut helmikuuhun 2018 mennessä Tel Afarin piirikuntaan, valtaosa heistä shiiaturkmeeneja.²⁴⁶ Kuitenkin Irak-asiantuntijan mukaan Kerbalaan paenneet turkmeenit ovat todenneet pelkäävänsä palata Tel Afariin.²⁴⁷

Epäluottamusta sunni- ja shiiaturkmeenien välillä on lisännyt paitsi ISIS-konflikti, myös käsitys siitä, että kummallakin osapuolella olisi ulkopuolinen agenda. Shiit epäilevät sunneja liittolaisuudesta Turkin kanssa ja sunnit näkevät shiiojen edistävän Iranin intressejä alueella.²⁴⁸ Tel Afarin turkmeeniväestöä käsittelevässä raportissa (2017) todetaan, että turkmeeniyhteisön sisällä vallitsee epäluottamus: Shiaturkmeenit epäilevät sunniturkmeenien olevan suuntautuneita Turkkiin ja toimivan Turkin geopoliittisten intressien puolesta, Irakin keskushallintoa ja Irania vastaan. Sunniturkmeenit näkevät shiiaturkmeenien ajavan Bagdadin keskushallinnon ja Iranin intressejä alueella ja katsovat shiiaturkmeenien pyrkivän marginalisoimaan sunneja ja muuttamaan Tel Afarin väestörakennetta keskittämällä paikallista päätöksentekovaltaa shiiaturkmeeneille. Koska ISIS-konfliktin aikaan sunniturkmeeneja liittyi ISISiin, epäilevät shiiaturkmeenit sunniturkmeeneja liittolaisuudesta sunnien ääriorganisaatioiden kanssa. Shiaturkmeeneja on Irakin turvallisuusjoukoissa enemmän kuin sunniturkmeeneja.²⁴⁹

²³⁵ Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²³⁶ USDOS 2018c, s. 5; Kirkuk Now 31.7.2018.

²³⁷ Kirkuk Now 31.7.2018.

²³⁸ USDOS 2018c, s. 5.

²³⁹ The New Arab 10.3.2018.

²⁴⁰ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁴¹ The Guardian / Murad, Nadia 6.10.2018; CNN / Elbagir, Nima & Balkiz, Ghazi & Qiblawi, Tamara 18.10.2017.

²⁴² IOM 10/2018, s. 38.

²⁴³ USDOS 2018b, s. 9–10; GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 2018, s. 26.

²⁴⁴ Hilterman Joost / ohjelmajohtaja, International Crisis Group, yhteistyökokous 25.–26.4.2017 julkaisussa EASO, heinäkuu 2017, s. 11–12.

²⁴⁵ Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁴⁶ UNHCR 18.2.2018, s. 2.

²⁴⁷ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁴⁸ MERI / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017, s.4, 23–24.

²⁴⁹ Middle East Research Institute / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 2017, s. 4–6, 23.

Shiaturkmeenien Hashd al-Shaabi -joukot olivat huomattavassa roolissa Tel Afarissa ISIS-konfliktin aikaan.²⁵⁰

Monien kylien väestörakenne on muuttunut yksipuolisemmaksi. YK:n humanitaarisen avun koordinoitintoimisto OCHA:n edustajan mukaan monissa kylissä, joissa aiemmin asui monia kansanryhmiä, asuu nyt vain yhden ryhmän edustajia. Usein vähemmistö, joka palaa kylään ensimmäisenä, on ainoa kylässä oleva ryhmä. OCHA:n mukaan shiaturkmeeneja on palannut Tel Afariin, mutta sunniturkmeenit pysyttelevät IDP-leireillä, eivätkä kostoiskujen pelossa uskalla palata, koska heitä saatettaisiin pitää ISISin jäsenenä tai tukijoina. Lähteen mukaan Hashd al-Shaabi -joukot ovat vahvasti läsnä Tel Afarissa.²⁵¹

Irak-asiantuntijan mukaan Tel Afarissa olisi syytä tehdä korkean tason sopimus osapuolten välillä, mutta se ei ole helppo prosessi. Sunniturkmeeneja liittyi sekä ISISiin että Hashd al-Shaabiin, jotka ovat toisilleen vihamielisiä organisaatioita. Alueella on vahva kostokulttuuri, joka saa helposti sytykkeitä. Kostoiskuja tapahtuu esimerkiksi sen takia, että jonkin perheen jäsen on ISISin uhri ja toisen perheen jäsen tuki ISISiä. Asiantuntijan mukaan sekä shiia-, että sunniturkmeenit ovat vaarassa Tel Afarissa. Hashd al-Shaabin näkökulmasta sunniturkmeenit ovat ”erittäin epäilyttäviä” ja mikä tahansa turkmeeniperhe voi olla vaarassa, koska jotkut perheenjäsenet ovat voineet kannattaa ISISiä. ISIS voi kohdistaa iskuja shiaturkmeeneja kohtaan. Toisaalta jesidit ja shiaturkmeenit ovat alueella vastakkain. Esteitä paluulle Tel Afariin ovat aikaa vievät prosessit, turvallisuustoimijoiden epäilyt henkilön ISIS-kytköksistä ja tarkastuspisteillä olevat nimien tarkistukset.²⁵² Turvallisuustoimijat vertaavan henkilön nimeä epäiltyjen ja tiedettyjen terroristien nimiä sisältäviin turvallisuustietokantoihin.²⁵³ Jotkut maan sisäisesti siirtyneet eivät ota riskiä, jos heidän nimensä on samanlainen kuin etsityn henkilön nimi.²⁵⁴

Paikoin on onnistuttu tekemään sovintoa eri kansanryhmien kesken. 9.8.2018 allekirjoitettiin sopimus rauhanomaisesta yhteiselosta Ayadiyahin ja sitä ympäröivien yhteisöjen kesken Tel Afarin piirikunnassa. Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa noin 40 000 maan sisäisesti siirtyneen paluuta Ayadiyahin kaupunkiin ja sitä ympäröiviin kyliin. Ayadiyahissa on noin 16 000 asukasta, joista pääosa on sunniturkmeeneja ja pienempi määrä shiaturkmeeneja. Ympäröivissä 55 kylässä asuu noin 55 000 henkeä. Kylien väestö muodostuu arabeista, turkmeeneista ja kurdeista ja uskonnon mukaan ryhmiteltynä shiioista, sunneista, kristityistä ja jesideistä.²⁵⁵

ISIS-konflikti oli Nineven läänissä laajempi kuin muissa lääneissä. Tämä heijastuu negatiivisena suhtautumisena alueelta lähteneisiin. UNHCR:n vuonna 2017 julkaiseman sisäistä pakoa koskevan kannanoton mukaan paikallisviranomaisten asettamat liikkumis- ja asuinpaikkarajoitukset vaikuttavat etenkin sunniarabeihin ja -turkmeeneihin, jotka ovat kotoisin silloisilta tai entisiltä ISIS-alueilta. Sunniarabeja ja -turkmeeneja pidetään turvallisuusuhkana, ja heiltä evätään syrjivin perustein lupia päästä ja/tai oleskella turvallisemmillä alueilla. Teillä liikkuminen esimerkiksi läänien välillä tai Bagdadin lentokentän ja kaupungin välillä voi asettaa etenkin entisiltä/nykyisiltä ISIS-alueilta tulevat sunniarabit ja sunniturkmeeni vaaraan heidän oletetun ISIS-kytköksensä vuoksi.²⁵⁶

²⁵⁰ GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 2018, s. 6.

²⁵¹ OCHA / le Roux, Susan, deputy head of office & Muflahi, Nasr, humanitarian response advisor & WHO Hatahit, Wael & Khan, Fawad, haastattelut 25.4.2018 Erbilissä, julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 50, 52.

²⁵² Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁵³ Kansainvälinen humanitaarinen kansalaisjärjestö; Norwegian Refugee Council; Yhdysvaltain konsulaatti Erbilissä; kansainvälinen organisaatio. Haastattelut tiedonhankintamatkalla julkaisussa Landinfo & DIS 5.11.2018, s. 27.

²⁵⁴ Kansainvälinen järjestö Erbilissä; kansainvälinen humanitaarinen kansalaisjärjestö. Haastattelut tiedonhankintamatkalla julkaisussa Landinfo & DIS 5.11.2018, s. 28.

²⁵⁵ UNHCR 8/2018, s. 2; Sanad & USIP 10.8.2018.

²⁵⁶ UNHCR 2017, s. 3.

Tässä luvussa esitetyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Nineven läänissä: ISIS-konflikti johti turkmeenien laajamittaiseen pakoon Nineven läänistä muihin lääneihin, läänin sisällä sen itäisempiin osiin sekä ulkomaille, etenkin Turkkiin.²⁵⁷ Osalla alueelle jääneistä sunniturkmeeneista uskotaan olleen kytköksiä ISISiin²⁵⁸. Tästä syystä Hashd al-Shaabin joukot saattavat pitää sunniturkmeeneja epäilyttävinä.²⁵⁹ Irakin turvallisuusjoukkojen ja Hashd al-Shaabin joukkojen saatua alueen takaisin haltuunsa, ovat Hashd al-Shaabin joukot ovat syyllistyneet oikeudenloukkauksiin alueella sunniturkmeeneja kohtaan.²⁶⁰ Sinjarissa turkmeeneilla ja jesideillä on keskinäisiä ongelmia.²⁶¹ Alueen kostokulttuuri saa helposti sytykkeitä yksittäisten henkilöiden kohtaamien oikeudenloukkausten vuoksi.²⁶²

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.²⁶³ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.²⁶⁴

7. Turkmeenien tilanne Diyalan läänissä

Turkkilaisen, turkmeenien kulttuurisäätiön alaisuudessa perustetun ORSAMin mukaan Diyalan läänissä turkmeeneja asuu etenkin seuraavilla alueilla:

- Kifrin piirikunta: Qara Tapa (Kara Tepe, Qarat Tabbah) ja Aştöken
- Khanaqinin piirikunta: Jalawla (Jalaula, Jalula), Kızlarbat ja Adanaköy
- Baladroozin piirikunta: Mendeli, Kazaniye ja Baladrooz
- Baquban piirikunta: Baquba
- Muqdadiyan piirikunta: Muqdadiya²⁶⁵

Läänin etninen/uskonnollinen jakauma on seuraava: Sunniarabit ja sunniturkmeenit 60 %, shiiarabit ja shiiaturkmeenit 25 % ja kurdit 15 %.²⁶⁶ Gulf 2000 -projektin puitteissa (2017) julkaistun kartan mukaan Kifrin seudulla, Mandalin kaakkoispuolella Iranin rajalla ja Muqdadiyassa on sunniturkmeeniasutusta ja Qara Tapan seudulla ja sen eteläpuolisella vuoristoalueella shiiaturkmeeniasutusta.²⁶⁷

Jalawlan alueella toimivat ääriyhmät ovat kohdistaneet iskujaan kurdeja ja turkmeeneja kohtaan Baath-hallinnon kaatumisesta vuodesta 2003 lähtien. Kaupungista pakeni kurdeja, ja pako kiihtyi, kun ISIS pyrki saamaan kaupungin hallintaansa. Vuoteen 2014 asti kaupungin väestöstä 60 % oli arabeja, 35 % kurdeja ja 5 % turkmeeneja. Tällä hetkellä heidän osuutensa ovat arviolta seuraavat: 85 %, 10 % ja 5 %²⁶⁸, eli arabien osuus on lisääntynyt ja kurdien osuus vähentynyt.

Niqashin artikkelin (17.11.2016) mukaan Khanaqinin 200 000 asukkaan kaupungista 90 % on kurdeja ja loput arabeja ja turkmeeneja. Artikkelin mukaan kansanryhmät tulevat hyvin toimeen

²⁵⁷ UN Habitat 10/2016, s. 21; Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁵⁸ MERI / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017, s.4, 23–24.

²⁵⁹ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁶⁰ USDOS 2018b, s. 9–10; GPPi Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 2018, s. 26; Hilterman Joost, ohjelmajohtaja, International Crisis Group, yhteistyökokous 25.–26.4.2017 julkaisussa EASO, heinäkuu 2017, s. 11–12.

²⁶¹ Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁶² Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁶³ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

²⁶⁴ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

²⁶⁵ ORSAM Duman, Bilgay 8/2016, s. 10.

²⁶⁶ Knights, Michael & Mello, Alexandre / The Washington Institute 10/2016, s. 2.

²⁶⁷ Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2017b [kartta].

²⁶⁸ Saleem, Zmkan Ali & Skelton, Mac & van den Toorn Christine M. / LSE 14.11.2018 [blogi].

keskenään.²⁶⁹ Syyskuussa 2018 haastatellut arabi-, kurdi- ja turkmeenitaustaiset kaupunginvaltuutetut kuitenkin sanoivat, että turvallisuustilanne on muuttunut hauraammaksi kurdien itsenäisyyskansanäänestyksen jälkeisenä aikana.²⁷⁰

Turkmen Rescue Foundationin sivustolla kuvataan kesäkuussa 2017 Qara Tapan turkmeenienemmistöistä kaupunkia. Kaupunki kärsii samoista asioista kuin muutkin turkmeenikaupungit. Sekä keskus- että aluehallinto laiminlyövät kaupunkia ja kaupungissa on meneillään konflikti. ISISin iskuja kohdistuu kaupunkiin säännöllisesti. Hallitus on välinpitämätön palvelujen ja turvallisuuden järjestämisessä.²⁷¹

Vaikka turkmeeneilla ei ole heimo-organisaatioita²⁷², Irak-asiantuntija Duman Bilgayn mukaan Diyalan läänissä turkmeenit ovat kytköksissä alueen arabiheimoihin, mikä johtunee alueen arabienemmistöisestä väestöstä ja sen heimorakenteesta.²⁷³ Kuten edellä on todettu, turkmeenit ovat osin sulautuneet arabiväestöön, ja joillakin arabiheimoilla on turkmeenitaustaa. Näin ollen uutisoinnissa, jossa mainitaan arabien olleen oikeudenloukkausten kohteena, saattaa olla kyse turkmeenitaustaisista henkilöistä.

Alla on listattuna keskeisistä englanninkielisistä lähteistä löytynyttä uutisointia. Listaus ei ole tyhjentävä. The Iraqi Turkmen Front uutisoi joulukuussa 2017, että Kifrin alueella²⁷⁴ Turkkilaisen Kurdistanin työväenpuolueen PKK:n jäsenet, jotka esiintyivät mielenosoittajina, sytyttivät tuleen turkmeenien puoluerakennuksen, radioaseman, opiskelijayhdistyksen tilat ja koulun.²⁷⁵ Kesäkuun loppupuolella 2018 tuntemattomat henkilöt surmasivat turkmeenitaustaisen Irakin vaalikomission työntekijän useita kotonaan Hamrinin kaupungissa.²⁷⁶ Uutisoinnista ei käy selville kyseisen turkmeeniperheen uskonnollista suuntausta. Basnews uutisoi 22.10.2018, että Jalawlassa tapettujen turkmeenimiehen, hänen vaimonsa ja tyttärensä tappajat on saatu kiinni. Paikallisviranomaisen mukaan tappoihin syyllistyneet olivat perheen sukulaisia ja teon motiivina rahaan liittyvä kiista.²⁷⁷

Irak-asiantuntijan mukaan Diyalan lääni on ongelmallinen, koska siellä on vuoristosta johtuen vain muutamia kulkureittejä ja runsaasti alueita, joilla terroristijärjestö voi piileksiä ja pitää yllä toimintaa. Alueen topografia mahdollistaa iskut. Irakin turvallisuusjoukot eivät ole kyenneet kontrolloimaan tarkastuspisteitä, koska henkilökunta on nuorta ja vasta palkattua eikä heillä ole hyvää aseistusta.²⁷⁸ Toisen Irak-asiantuntijan mukaan Diyalassa Hashd al-Shaabi saattaa estää ainakin paikoin sunnien paluun.²⁷⁹

Saddam Husseinin arabisaatiopolitiikka ei ollut Diyalan läänissä yhtä laajamittaista kuin Kirkukin läänissä. Baath-hallinnon arabisaatiokampanjasta seuranneita maakiistoja on käsitelty Kirkukia koskevassa luvussa (ks. luku 5.3.).

Tässä luvussa esitettyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Diyalan läänissä: Alueen turkmeeneista suurin osa on sunniturkmeeneja.²⁸⁰ Turkmeenit ovat osin sulautuneet alueen arabiväestöön ja joillakin arabiheimoilla on

²⁶⁹ Niqash / Ali, Dashty 17.11.2016.

²⁷⁰ Saleem, Zmkan Ali & Skelton, Mac & van den Toorn Christine M. / LSE 14.11.2018 [blogi].

²⁷¹ Turkmen Rescue Foundation 2017.

²⁷² MRG 11/2017; Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁷³ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 10.

²⁷⁴ Uutisessa Kifrin alue on mainittu kuuluvan Suleymanian lääniin. Alue kuuluu kuitenkin Diyalan lääniin.

²⁷⁵ Iraqi Turkmen Front 21.12.2017.

²⁷⁶ The Daily Star 25.6.2018; The National / Aldroubi, Mina 25.6.2018; IHS Jane's SSA 24.6.2018.

²⁷⁷ Basnews 22.10.2018.

²⁷⁸ Irak-asiantuntija (C). Keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁷⁹ Irak-asiantuntija (B). Keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁸⁰ Knights, Michael & Mello, Alexandre / The Washington Institute 10/2016, s. 2.

turkmeenitaustaa.²⁸¹ Näin ollen uutisoinnissa, jossa mainitaan arabien olleen oikeudenloukkausten kohteena, saattaa olla kyse turkmeenitaustaisista henkilöistä. Läänin vuoristoisuus mahdollistaa ISISin solujen tekemät iskut.²⁸² Hashd al-Shaabin joukot saattavat suhtautua shiitaturkmeeneihin myönteisemmin kuin sunneihin²⁸³ ja ainakin paikoin saattaa estää sunnien paluun kotialueelleen.²⁸⁴

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.²⁸⁵ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.²⁸⁶

8. Turkmeenien tilanne Salah al-Dinin läänissä

ORSAMin mukaan Salah al-Dinin läänissä turkmeenit asuvat pääasiassa seuraavilla alueilla:

- Tuz Khurmatun alue: Tuz Khurmatun kaupunki ja keskiosat sekä seuraavat kylät: Şahseven, Yangijah
- Suleiman Begin alueen seuraavat kylät: Köküz, Hasadarlı, Muratlı
- Amerlin alue: Amerlin kaupunki ja keskiosat sekä seuraavat kylät: Karanaz, Biravcılı, Çardaklı, Bastamli, Abbut.²⁸⁷

Edellä mainittujen kylien asukkaista yli 90 % on turkmeeneja.²⁸⁸ Tuz Khurmatun kaupungin väestö muodostuu sunnikurdeista ja shiitaturkmeeneista.²⁸⁹ Turkmeeneja asuu mm. Askarin ja Imam Ahmedin kaupunginosissa. Jumhori ja Jamila -kaupunginosat ovat kurdienemmistöisiä.²⁹⁰ Noin 10 000 asukkaan Amerlissa asuu shiitaturkmeeneja.²⁹¹

Irak-analyytikko Joel Wingin haastatteleman historian apulaisprofessori Wayne W.S. Hsiehin mukaan Baath-hallinto onnistui arabisaatiokampanjan aikana osin vakuuttamaan alueen sunniturkmeenit siitä, että itse asiassa he ovat ”turkmeenia puhuvia arabeja”. Lisäksi alueen shiia- ja sunniturkmeenit saatiin jossain määrin näkemään toisensa kilpailijaryhminä. Hänen mukaansa tämä tausta auttaa selittämään joidenkin sunniturkmeenien antaman tuen ISISille ja sen edeltäjille sekä selittää Amerlin shiitaturkmeenikaupungin ja sitä ympäröivien sunniturkmeenikylien välisiä jännitteitä. Vuoden 2007 autopommi-iskussa Amerlissa kuoli noin 125 asukasta. Tämä tapahtuma lisäsi ryhmien välisiä jännitteitä ja siitä lähtien Amerlin shiitat ovat suhtautuneet ympäröiviin sunnikyliin hyvin epäilevästi, mikä on johtanut ”varuskuntamentaliteettiin” (garrison mentality) jo ennen kuin ISIS piiritti Amerlin vuonna 2015.²⁹²

YK:n ihmisoikeusneuvoston raportin (9.1.2017) mukaan ISISin piirittäessä Amerlia vuonna 2015, kaupunki oli säännöllisten iskujen kohteena. Kymmeniä ihmisiä kuoli ennen kuin kaupunkilaiset saivat humanitaarista apua, joka sekin oli vain vähäistä. Tarkemmin nimeämättömän johtajan mukaan turkmeenit saivat vähemmän humanitaarista apua kuin muut ryhmät, ja raiskauksia,

²⁸¹ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 10; ACCORD 2016 [lähde: Research Turkey 6.2.2015]

²⁸² Irak-asiantuntija (C). Keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁸³ Irak-asiantuntija (B). Keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁸⁴ Irak-asiantuntija (B). Keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

²⁸⁵ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

²⁸⁶ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

²⁸⁷ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 11.

²⁸⁸ ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 11.

²⁸⁹ International Crisis Group 30.7.2018, s. 20.

²⁹⁰ UNAMI & OHCHR 8.7.2018, s. 4.

²⁹¹ Wing, Joel 23.11.2015 [blogi]; UN HRC 9.1.2017, s. 12.

²⁹² Wing Joel 23.11.2015 [blogi].

tappamisia ja muita oikeudenloukkauksia on jäänyt raportoimatta. Yhteisön edustajat ovat olleet turhautuneita, koska huolimatta useista tapaamisista YK:n edustajien kanssa, ei mikään ole muuttunut eikä turkmeenien tilanteesta raportoida usein.²⁹³

ISIS-konflikti teki väestöryhmien väliset rajat näkyviksi. BBC:n artikkelissa (16.10.2017) shiaturkmeeninainen kertoo olleensa sunniarabin kanssa avioliitossa Tikritin kaupungissa. Hänen mukaansa ennen ISIS-aikaa kukaan ei tiennyt kuka on sunni ja kuka on shiia. Kukaan ei puhunut asiasta, eikä yhteisössä ollut ongelmia. Hän kertoo ISISin hyökänneen alueelle ja raiskanneen turkmeeninaisia, joista osa pääsi sittemmin pakenemaan. Nainen ei ole onnistunut palaamaan Tikritiin.²⁹⁴

IHCHR:n (2018) raportin mukaan Tuz Khurmatun piirikunnan turkmeenit ovat olleet viimeiset 15 vuotta systemaattisesti terroristiryhmien ja niihin kytköksissä olevien ryhmien kohteena ilman, että kansalliset tai paikalliset turvallisuusviranomaiset olisivat olleet läsnä suojelemassa turkmeeneja. Turkmeeneja on vammautunut pommien ja räjähteiden vuoksi. Turkmeeneja on lisäksi salamurhattu ja kidnapattu. Tuz Khurmatun piirikunnassa on vahingoitettu ainakin 600 taloa ja 320 kauppaa, ja piirikunnasta on lähtenyt ammattitaitoisia työntekijöitä ja liikemiehiä.²⁹⁵

Tuz Khurmatun uutisoidaan edelleen keväällä 2018 olevan jakautuneena kurdien ja turkmeenien kaupunginosiksi, joita erottavat toisistaan muurit. Alun perin shiaturkmeenit pystyttivät muureja suojaksi ISISin iskuja vastaan. The Washington Institute for Near East Policyn vanhemman tutkijan Michael Knightsin mukaan ”epäilemättä Tuz Khurmatu on ’tapaus 2.0’ Irakissa. Se on maan väkivaltaisimman ja jakautuneimman paikka ja konfliktissa on monia tasoja.”²⁹⁶ Irak-analyytikon mukaan shiioihin, sunneihin ja turkmeeneihin jakautuneessa kaupungissa väkivallan taso on hyvin korkea ja väkivaltaa on ollut paljon kurdeja vastaan. Alue on ”sensitiivinen ja sieltä tulee keskenään ristiriitaista raportointia”.²⁹⁷

YK:n Irakin erityisedustajan sijainen Alice Walpole vieraili loppuvuonna 2018 Tuz Khurmatussa ja kuuli paikallisia virkamiehiä ja asukkaita. YK:n pyrkimyksenä on käynnistää paikallinen sovintoprosessi eri kansanryhmien kesken.²⁹⁸

Kirkuk Now -uutistoimiston Irakin parlamenttivaalien edellä huhtikuussa 2018 haastattelema kommunistisen puolueen ehdokas Hemin Noory kertoi, että turkmeenien ei sallita kampanjoida parlamenttivaaleihin liittyen Tuz Khurmatun kurdikaupunginosissa eikä kurdien turkmeenikaupunginosissa.²⁹⁹ Salah al-Dinin maakuntaneuvostossa on noin 4–8 %:n turkmeeniedustus ja noin 33–50 %:n edustus joissakin paikallisissa neuvostoissa kuten Tuzissa ja Amerlissa.³⁰⁰ Heinäkuussa 2018 läänin kuvernööri Ahmed Al-Jabouri nimitti shiaturkmeenien Hassan Zain Abidin Tuz Khurmatun kaupungin uudeksi pormestariksi.³⁰¹ Kurditaustainen uutistoimisto Rudaw uutisoi ”Hashd al-Shaabin poistaneen kurdipormestarin Tuz Khurmatussa ja korvanneen hänet turkmeenilla”.³⁰² Silloisen pormestarin Talib Mohammed Mustafan mainitaan kuuluneen kurdipuolueiden koalitioon.³⁰³ Kirkuk Now -uutistoimiston edustajan mukaan (4/2018)

²⁹³ UNHRC 9.1.2017, s. 12.

²⁹⁴ BBC 16.10.2017.

²⁹⁵ IHCHR 2018, s. 9.

²⁹⁶ Los Angeles Times / Bulos, Nabih 11.3.2018.

²⁹⁷ Irak-analyytikko, haastattelu Brysselissä 3.5.2018 julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 44,50.

²⁹⁸ UN Iraq 19.12.2018; Rudaw 19.12.2018.

²⁹⁹ Kirkuk Now / Khalil-Saladden, Zhino 19.4.2018.

³⁰⁰ IHCHR 2018, s. 16.

³⁰¹ BasNews 31.7.2018.

³⁰² Rudaw / Mahmoud, Nawzad 16.8.2018.

³⁰³ McClatchy Newspapers 29.1.2008.

Tuz Khurmatun ja Suleiman Begin alueita kontrolloivat seuraavat Hashd al-Shaabin ryhmät: Badrin organisaatio, Asaib Ahl al-Haq ja turkmeenien ryhmä.³⁰⁴

Keskeisimmissä englanninkielisissä lähteissä mainitaan seuraavat oikeudenloukkaukset Salah al-Dinin läänissä loppuvuonna 2017 ja vuoden 2018 aikana. Lista ei ole tyhjentävä.

Irakin keskushallinnon operaation³⁰⁵ aikana 16.–17.10.2017 Tuz Khurmatussa surmattiin siviilejä ja tuhottiin yksityisomaisuutta. On väitetty, että tekojen takana olisivat tuntemattomaksi jääneet, aseistetut turkmeenit. Yksityisomaisuutta ja kauppoja tuhottiin etenkin kurdien asuttamissa Jumhorin ja Jamilan kaupunginosissa. Kymmeniätuhansia asukkaita pakeni kaupungista. Silminnäkijöiden mukaan tekoihin syyllistyivät Hashd al-Shaabin joukot, turkmeenitaistelijat ja turkmeenisiviliit.³⁰⁶ Amnesty International arvioi, että ainakin 11 siviiliä sai surmansa. Lisäksi järjestön mukaan jotkut asukkaat saivat uhkaavia viestejä tai puhelinsoittoja turkmeeniasukkailta.³⁰⁷ Irakin parlamentti perusti komitean tutkimaan väärinkäytöksiä Tuz Khurmatussa.³⁰⁸

Kurditaustainen uutistoimisto Basnews uutisoi (27.12.2017), että Tuz Khurmatun arabiheimojen johtajan Sair al-Bayatin mukaan Hashd al-Shaabi -joukot olivat kidnapanneet 950 sunniarabia ja -turkmeenia Tuz Khurmatussa. Hänen mukaansa 600 heistä vapautettiin lunnaita vastaan, mutta 350 henkilön kohtalo on epäselvä. Hänen mukaansa maan sisäisesti siirtymään joutuneiden ei sallita palaavan alueelle.³⁰⁹ Tuz Khurmatun turkmeenikaupunginosaan 8.1.2018 tehdystä kranaatti-iskussa raportoidaan haavoittuneen 8 ihmistä.³¹⁰ Maaliskuussa 2018 kolme Hashd al-Shaabi -joukkoihin kuuluvaa turkmeenitaistelijaa kuoli pommiräjähdyksessä Tuz Khurmatussa. Paikallisen viranomaisen mukaan iskun toteutti ISISin solu.³¹¹ Elokuussa kaksi Hashd al-Shaabi -joukkoihin kuuluvaa turkmeenia kuoli räjähdyksessä Bir Ahmedin kylässä Toozissa.³¹² Tuz Khurmatun kaupunkiin osui kaksi kranaattia 23.8.2018, ja ainakin kaksi ihmistä loukkaantui iskussa. Turkmeenien Hashd al-Shaabi -joukkoihin kuuluvat taistelijat ja kurdipuolueet syyttivät iskusta toisiaan. Kurdipuolueen edustajan mukaan kranaatit osuivat Askarin kaupunginosaan³¹³ Turkmeenikansanedustaja Niazi Maamar Oglun Toozin piirikunnassa sijaitsevaa kotia kohti tehtiin lokakuussa 2018 kranaatti-isku, joka aiheutti vahinkoa talolle. Henkilövahinkoja ei uutisen mukaan aiheutunut.³¹⁴ ISISin jäsenet hyökkäsivät armeijaa ja turkmeenijoukkoja vastaan Abudin kylässä Toozin piirikunnassa 17.10.2018. Yksi turkmeenijoukkojen jäsen sai surmansa.³¹⁵ Marraskuussa 2018 Tuz Khurmatusta löydettiin kolmen tapetun turkmeenimiehen ruumiit. Yksi heistä oli Irakin turvallisuusjoukkojen sotilas, yksi Hashd al-Shaabi -joukkoihin kuuluva taistelija ja yksi oli öljypoliisi.³¹⁶

Saddam Husseinin arabisaatiopolitiikka ei ollut Salah al-Dinin läänissä yhtä laajamittaista kuin Kirkukin läänissä. Arabisaatiokampanjan seurauksena syntyneitä maakiistoja on käsitelty Kirkukia koskevassa luvussa (ks. luku 5.3.).

³⁰⁴ Kirkuk Now -uutistoimiston edustajan haastattelu 29.4.2018 Suleimaniassa, julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 68, 73.

³⁰⁵ KRG:n viranomaiset järjestivät 25.9.2017 itsenäistymiskansanäänestyksen, johon sisällytettiin myös kiisteltyjä alueita. Irakin keskushallinto käynnisti 15.10.2017 operaation, jonka aikana Irakin turvallisuusjoukot (Iraqi Security Forces, ISF) ja Hashd al-Shaabi ottivat hallintaansa suuren osan näistä kiistellyistä alueista.

³⁰⁶ UNAMI & OHCHR 8.7.2018, s. vi, 4; Kurdistan24 / Goran, Baxtiyar 11.12.2017; Amnesty International 24.10.2017.

³⁰⁷ Amnesty International 24.10.2017.

³⁰⁸ The National 9.1.2018.

³⁰⁹ Basnews 27.12.2017.

³¹⁰ Iraq Protection Cluster 31.1.2018, s. 2.

³¹¹ Basnews 31.3.2018.

³¹² NINA 27.8.2018.

³¹³ Rudaw 23.8.2018.

³¹⁴ The Baghdad Post 2.10.2018.

³¹⁵ iMMAP 10/2018 s. 9.

³¹⁶ Basnews 21.11.2018.

Tässä luvussa esitetyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Salah al-Dinin läänissä: Turkmeenien asuttamilla Tuz Khurmatun ja Amerlin alueilla on ollut vastakkainasettelua eri ryhmien välillä jo vuosien ajan.³¹⁷ Irakin keskushallinnon operaation aikana 2017 ja sen jälkeen Tuz Khurmatussa on tapahtunut lukuisia turkmeeneihin kohdistuneita tai turkmeenien tekemiä oikeudenloukkauksia.³¹⁸

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.³¹⁹ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.³²⁰

9. Turkmeenien tilanne Bagdadin läänissä

Columbian yliopiston Gulf 2000 -projektin puitteissa julkaistussa *Baghdad: Ethnic Composition in 2015* -kartassa mikään Bagdadin kaupungin asuinalueista ei ole merkitty turkmeenienemmistöinen.³²¹

Seuraavien lähteiden perusteella turkmeenit ovat pääsääntöisesti sulautuneet Bagdadin kaupungin muuhun väestöön. Edellä mainitussa ORSAMin julkaisussa (8/2016) todetaan, että aikanaan Bagdadin seudulla on ollut satoja tuhansia turkmeeneja, mutta he ovat menettäneet äidinkieltänsä ja turkmeeni-identiteettinsä Saddamin toteuttaman arabisaation ja arabian valtiokielen aseman vuoksi. Vuoden 2010 parlamenttivaalien äänestykseen liittyvän laskennan mukaan Bagdadissa oli tuolloin noin 20 000 turkmeeniksi identifioituvaa henkilöä. Turkmeenit asuvat enimmäkseen Bagdadin keskustasta pohjoiseen Adhamiyan (Azamiya) alueella. Lisäksi heitä asuu jonkin verran eri puolilla Bagdadia.³²² The Committee for the Defence of the Iraqi Turkmen Rights -järjestön johtajan mukaan Bagdadissa asuu arviolta 300 000 turkmeenia kaikilla kaupungin alueilla keskittymien ollessa Adhamiyassa ja Ragheba Khatunissa.³²³

Masaratin mukaan Bagdadin turkmeenit voidaan jakaa kahteen kategoriaan: Ensimmäinen ryhmä on jo muinoin Bagdadin alkuaikoina kaupunkiin muuttanut ja siten kaupungin alkuperäisiksi asukkaiksi katsottavat turkmeenit. Heidät voi tunnistaa vain lempinimiensä tai esivanhempiansa tai sukunsa nimien perusteella. Aiemmin oli käytössä perinteinen turkmeenivaatetus³²⁴. Toinen ryhmä on turkmeenit, jotka ovat muuttaneet epäsäännöllisesti kaupunkiin ja asettuneet eri turkmeenikaupunginosiin tekemään kauppaa, ansaitsemaan elantonsa tai opiskelemaan. Lisäksi heitä on asettunut kaupunkiin kotialueen poliittisten ongelmien ja turvallisuusongelmien sekä talouspaineiden johdosta. Masaratin mukaan aikojen kuluessa syntyivät seuraavat turkmeenienemmistöiset kaupunginosat: Al-Fadl, Adhamiya, Raghiba Khatun, Sulaikh, Qanbar Ali, Aden, Jamilah, Ur, Sha'ab City ja muut kaupunginosat Al-Karkhin läheisyydessä.³²⁵

Bagdadin turkmeenien sulautuminen kaupungin muuhun väestöön ilmenee heidän käyttämässään kielessä. Vuonna 2016 tehdyn tutkimuksen mukaan useimmat turkmeenit

³¹⁷ Wing Joel 23.11.2015 [blogi]; IHCHR 2018, s. 9; Los Angeles Times / Bulos, Nabih 11.3.2018; Irak-analyytikko, haastattelu Brysselissä 3.5.2018 julkaisussa DIS & Landinfo 5.11.2018, s. 44, 50.

³¹⁸ UNAMI & OHCHR 8.7.2018, s. vi, 4; Kurdistan24 / Goran, Baxtiyar 11.12.2017; Amnesty International 24.10.2017; Basnews 27.12.2017.

³¹⁹ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

³²⁰ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

³²¹ Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael 2015b [kartta].

³²² ORSAM / Duman, Bilgay, 8 / 2016, s. 11.

³²³ T. Walli Aydinli, Hassan / The Committee for the Defence of the Iraqi Turkmen Rights 20.1.2005, s. 1.

³²⁴ Vaatetuksesta käytetään termiä sayah ja jawawiya. Lähde: Masarat [päiväämätön]b.

³²⁵ Masarat [päiväämätön]b.

käyttävät turkmeenin kieltä puhuessaan perheenjäsentensä ja sukulaistensa kanssa, ja osa heistä käyttää tässä yhteydessä sekä arabiaa että turkmeenia. Kaikki tutkimukseen osallistuneet käyttivät vain turkmeenia puhuessaan isovanhempiensa kanssa. Turkmeenin kielen katsottiin olevan esi- ja isovanhempien kieli ja liittyvän turkmeenien perinteisiin ja historiaan. Arabiaa käytetään koulussa, yliopistossa, töissä ja muualla yhteiskunnassa. Arabian kieli on olennaisen tärkeää kouluissa ja yliopistoissa, hyvän työpaikan saamisessa ja yhteiskunnassa kommunikoimisessa. Lisäksi arabiaa pidetään islamin kielenä.³²⁶

Keskeisessä, englanninkielisessä uutisoinnissa ei nouse näkyvästi esille turkmeeneihin kohdistuneita oikeudenloukkauksia Bagdadissa. Kuten edellä on todettu, turkmeenit ovat pääosin sulautuneet muuhun väestöön.

Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden turkmeenien tilanne Bagdadissa on vaikeampi. UNHCR:n kannanotossa (2017/ 2016) todetaan, että laajasti levinneen käsityksen mukaan sunniarabit olisivat kytköksissä ISISiin tai ajattelisivat yhdenmukaisesti järjestön kanssa. Tämä on lisännyt maan sisäisesti siirtyneiden sunniarabien ja sunniturkmeenien pidätyksiä Bagdadissa ja muilla hallituksen kontrolloimilla alueilla terrorisminvastaisen lain nojalla (Anti-Terrorism Law No. 13, 2005).³²⁷ UNHCR toteaa sisäistä pakoa Bagdadiin koskevassa kannanotossaan (2018), että etenkin entisiltä ISIS-alueilta tai ISISin vaikutuspiirissä olleilta alueilta kotoisin olevat sunniarabit ja -turkmeenit saattavat olla vaarassa tulla mielivaltaisesti pidätetyksi esimerkiksi Bagdadin lentokentän ja keskustan välisillä tarkastuspisteillä tai läänien välillä kuljettaessa. UNHCR:n mukaan on raportoitu mielivaltaisista pidätyksistä ja eristyksissä pitämisistä oletetun ISIS-kannatuksen vuoksi.³²⁸ ISIS-alueilta kotoisin olevilla sunniarabeilla ja sunniturkmeeneilla voi olla vaikeuksia turvallisuus selvitysten hakemisessa. Turvallisuus selvitykset tulee hakea usealta eri turvallisuusviranomaiselta henkilökohtaisesti.³²⁹

Tässä luvussa esitettyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Bagdadin alueella. Monet turkmeenit ovat sulautuneet valtaväestöön. Osa turkmeeneista saattaa olla valtaväestöä heikommassa asemassa.³³⁰ Keskeisessä, englanninkielisessä uutisoinnissa ei noussut näkyvästi esille vakavia oikeudenloukkauksia kaupungin pysyviä turkmeeniasukkaita kohtaan Bagdadissa. Uutisoinnissa saattaa henkilöiden mahdollinen turkmeenitaustaisuus jäädä mainitsematta. Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden turkmeenien tilanne Bagdadissa on vaikeampi.³³¹ Bagdadin läänin yleinen tilanne kokonaisuutena on vakaampi kuin joillakin turkmeenien asuttamilla kiistellyillä alueilla.³³²

Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.³³³ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.³³⁴

³²⁶ S. Dweik, Bader & al-Rahal, Sara / International Journal of Culture and History 2016, s.49–59.

³²⁷ UNHCR 12.4.2017, s. 4–5; UNHCR 14.11.2016, s. 14.

³²⁸ UNHCR 5.2.2018, s. 2; UNHCR 12.4.2017, s. 3.

³²⁹ UNHCR 5.2.2018, s. 3.

³³⁰ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 11; S. Dweik, Bader & al-Rahal, Sara / International Journal of Culture and History 2016, s.49–59; Masarat [päiväämätön]b.

³³¹ UNHCR 5.2.2018, s. 2–3; UNHCR 12.4.2017, s. 3.

³³² Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

³³³ Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

³³⁴ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

10. Turkmeenien tilanne Irakin Kurdistanissa (KRG)

Vuonna 1999 arviolta vain noin 10 % Irakin turkmeeneista asui kurdien kontrolloimalla alueella.³³⁵ Turkkilaisen ORSAMin mukaan pysyvää turkmeenasutusta KRG:n alueella on lähinnä Erbilin läänin Erbilin piirikunnassa. Erbilissä asuu arviolta 300 000 turkmeenia.³³⁶ Rudawin uutisessa Erbilin turkmeenien määräksi mainitaan 50 000. Uutisesta ei käy ilmi, viitataanko luvulla kaikkiin turkmeeneihin vai ainoastaan äänestysikäisiin.³³⁷ Turkmeenit muodostivat enemmistön Erbilin keskustan asukkaista 1990-luvulle asti. Tilanne muuttui, kun Saddam Husseinin hallinnon Pohjois-Irakissa toteuttamien operaatioiden myötä kurdeja alkoi virrata Erbiliin. Turkmeeneja asui etenkin Erbiliin linnoituksen alueella Tophanen, Tekken ja Sarayn alueilla vuoteen 2006 asti, jolloin turkmeeneja alettiin siirtää Erbilin eri asuinalueille. Tällä hetkellä turkmeeneja asuu etenkin Tacin, Mareken ja Three Takin asuinalueilla. Viime vuosien kehitys ja elinkustannusten nousu kaupungissa on johtanut siihen, että turkmeenit, joilla yleensä on matalat tulot, ovat alkaneet muuttaa pois kaupungin keskustan tuntumasta.³³⁸ Turkki on tukenut turkmeeneja etenkin Erbilissä.³³⁹ Esimerkiksi turkkilaisen TIKA-avustusjärjestön kerrotaan jakavan turkmeenilapsille koulutarvikkeita muun muassa Erbilissä.³⁴⁰ Edellä mainituista lähteistä välittyy kuva, että turkmeenit saattaisivat olla sosioekonomisesti kurdeja heikommassa asemassa.

Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM, YK:n väestöraho UNFPA ja Kurdistanin alueen tilastovirasto KRSO toteuttivat KRG:n aluetta koskevan laajan väestötutkimuksen (2018), jossa tarkastellaan alueen väestörakennetta, työllisyyttä, tuloja, asumista, kotitalouksien omaisuutta, lukutaitoa ja koulutustasoa. Selvitystä varten tietoa kerättiin 12 699 kotitaloudesta kaikissa kolmessa läänissä. Selvitys tarkastelee sekä alueen vakituista väestöä että maan sisäisesti siirtyneitä. Selvitys on yksi suurimmista aluetta käsittelevistä tilastotutkimuksista vuoden 1987 jälkeen. Selvityksessä ei ole eritelty turkmeenien sosioekonomista tilannetta KRG:n alueella.³⁴¹

On huomattava, että Erbil on sekä läänin, piirikunnan että kaupungin nimi. Monissa lähteissä käytetään nimeä ”Erbil” määrittämättä, viitataanko sillä lääniin, piirikuntaan vai kaupunkiin.

Seuraavien lähteiden perusteella turkmeenit eivät ole täysin tyytyväisiä asemaansa KRG:n politiikassa ja hallinnossa. Turkmeenit osallistuvat KRG:n instituutioiden, mukaan lukien parlamentin, toimintaan.³⁴² Irakin Kurdistanin parlamentin 111 paikasta 11 on varattu vähemmistöille, näistä 5 turkmeeneille.³⁴³ KRG:n parlamenttivaaleissa 30.9.2018 turkmeenipuolueet saivat 5 paikkaa.³⁴⁴ Rudaw uutisoi (4.1.2019), että KRG:n alueen vähemmistöryhmien johtohenkilöt pyrkivät aktiivisemmin osallistumaan seuraavaan KRG:n aluehallintoon. Johtajien mukaan vähemmistöjen sivuuttaminen on ongelma, johon on puututtava ja vähemmistöille on annettava tehtäviä, joissa he voivat palvella yhteisöjään ja oikeuksiaan. Erbilissä ITF:n johtaja Aydin Maruf kehottaa läänin johtavaa kurdipuoluetta KDP:tä harkitsemaan turkmeenipuolueiden mukaan ottamista hallitusneuvotteluihin.³⁴⁵ Irakin toukokuun 2018 parlamenttivaalien jälkeen turkmeenit epäilivät, että vaalitulosta olisi peukaloitu kurdien eduksi Erbilissä ja Kirkukissa.³⁴⁶ ITF:n aktiivisuudesta huolimatta turkmeenit eivät ole saavuttaneet

³³⁵ RFE/RL 19.3.1999 julkaisussa IBC 12.6.2002.

³³⁶ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 11–12; Shafaaq News 31.3.2014.

³³⁷ Rudaw / Shwani, Mohammed 18.5.2018.

³³⁸ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 11–12.

³³⁹ Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017.

³⁴⁰ Anadolu Agency / Baqal, Mazin Majeed Asaad 26.12.2018.

³⁴¹ IOM & UNFPA & KRSO heinäkuu 2018.

³⁴² ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 12.

³⁴³ USDOS 2018b, s. 8.

³⁴⁴ IHERC (päiväämätön); Rudaw 15.12.2018.

³⁴⁵ Rudaw 4.1.2019.

³⁴⁶ Anadolu Agency / Okuducu, Idris. 16.5.2018.

merkittävää roolia KRG:n politiikassa ja aluehallinnossa on puutteita turkmeenien näkökulman huomioimisessa.³⁴⁷

Tutkija Bilgay Dumanin mukaan tärkein turkmeeneja koskeva kehitysaskel KRG:n alueella vuoden 2013 jälkeen on ollut se, että hallitus on sallinut joidenkin moskeijoiden pitävän seremonioita turkiksi (turkmeeniksi). Muita merkittäviä, positiivisia kehitysaskelia turkmeenien oikeuksien parantamiseksi ei ole viime vuosina KRG:n alueella ollut.³⁴⁸ Uutisoinnin mukaan vuonna 2014 Erbilissä erään moskeijan sallittiin aloittaa perjantaisaarnat turkmeenin kielellä.³⁴⁹

Keskeisessä, englanninkielisessä uutisoinnissa ei noussut näkyvästi esille alueella pysyvästi asuviin turkmeeneihin kohdistuneita, vakavia oikeudenloukkauksia KRG:n alueella. Alueelle pyrkivillä turkmeeneilla sen sijaan saattaa olla ongelmia. Sunniturkmeeneilla on seuraavien lähteiden valossa hankaluuksia päästä ja oleskella KRG:n alueella. Tanskan maatietopalvelu (DIS) ja Norjan maatietopalvelu Landinfo toteuttivat huhtikuussa 2018 tiedonhankintamatkan KRG:n alueelle. Haastatellun IOM:n edustajan mukaan kaikki muut paitsi naimattomat sunniarabi- ja sunniturkmeenimiehet, voivat saada kuukauden oleskeluluvan heidän saapuessa KRG:n alueelle edellyttäen, että heillä on henkilöllisyysasiakirjat. 6 kk:n pituista oleskelulupaa varten tarvitaan sponsori. Kirkko voi toimia kristittyjen sponsorina.³⁵⁰ KRG:n alueella toimivan kansainvälisen kansalaisjärjestön edustajan mukaan sponsorivaatimuksia esitetään tapauskohtaisesti.³⁵¹ Irak-asiantuntijan mukaan Tel Afarista kotoisin olevat turkmeenit ovat usein ”epäilyttäviä KRG:n viranomaisten näkökulmasta”.³⁵² Etenkin Tel Afarin sunniturkmeeneja on pidetty päiväkausia tarkastuspisteillä, kun he ovat hakeneet turvaa Erbilistä tai muilta alueilta.³⁵³

Tanskan maatietopalvelun (DIS) tiedonhankintamatkaraporttiin (2016) haastateltu toimittaja Osama Al Habahbeh arvoi, että KRG:n viranomaiset eivät suojele vähemmistöjä, mikä ilmenee IDP-leireillä, joissa on luotu ghettoja etnisten rajalinjojen perusteella. Hänen mukaansa viranomaiset tarjoavat kyllä suojelua vähemmistöille yksityisissä riita-asioissa riippumatta yksilön etnisestä alkuperästä.³⁵⁴ Tutkija Renad Mansourin mukaan vähemmistöjen on ollut perinteisesti vaikeampaa luottaa peshmergaan (kurdiarmeijaan), mutta KRG:n hallinto on pyrkinyt osoittamaan, että se haluaa suojella vähemmistöjä, etenkin kristittyjä. Kurdiviranomaiset toteuttavat toimenpiteitä, joilla pyritään estämään etnisiin ryhmiin perustuvien riitojen syntyminen. Kurdiviranomaiset suojelu kohdistuu ensisijassa kurdeihin.³⁵⁵ Haastatellun Human Rights Watchin edustajan mukaan vähemmistöjen kohtaaman häirinnän taso on alhainen ja hallitus pyrkii kontrolloimaan sitä.³⁵⁶ UNHCR:n mukaan mahdollisuus hakea suojaa KRG:n viranomaisilta uskonnolliseen ja / tai etniseen alkuperään perustuvassa häirinnässä riippuu kuitenkin henkilön henkilökohtaisista yhteyksistä.³⁵⁷

Tässä luvussa esitettyjen lähteiden valossa esille nousevat seuraavat seikat turkmeenien asemassa Irakin Kurdistanin alueella. Turkmeenit saattavat olla sosioekonomisesti, kielellisesti ja

³⁴⁷ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 20.

³⁴⁸ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 20.

³⁴⁹ Shafaaq News 31.3.2014.

³⁵⁰ IOM:n edustajan haastattelu 24.4.2018, Erbil Coordination Office, DIS:n & Landinon tiedonhankintamatkalla Irakin Kurdistaniin, julkaisussa DIS & Landinfo 2018b s. 86-87.

³⁵¹ KRG:n alueella toimivan kansainvälisen kansalaisjärjestön edustajan haastattelu 24.4.2018 Erbilissä, julkaisussa DIS & Landinfo 2018b, s. 83–84.

³⁵² Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

³⁵³ UNHRC 9.1.2017, s. 12; ORSAM / Duman, Bilgay 8/2016, s. 19.

³⁵⁴ Al Habahbeh, Osama, haastattelu tiedonhankintamatkalla 26.9–6.10.2015 julkaisussa DIS 1/2016, s. 50–51.

³⁵⁵ Mansour, Renad, haastattelu tiedonhankintamatkalla 26.9–6.10.2015 julkaisussa DIS 1/2016, s. 50–51.

³⁵⁶ Human Rights Watchin edustaja, haastattelu tiedonhankintamatkalla 26.9–6.10.2015 julkaisussa DIS 1/2016, s. 51.

³⁵⁷ UNHCR:n edustaja, haastattelu tiedonhankintamatkalla 26.9–6.10.2015 julkaisussa DIS 1/2016, s. 51.

poliittisesti valtaväestöä heikommassa asemassa.³⁵⁸ Keskeisessä, englanninkielisessä uutisoinnissa ei noussut näkyvästi esille vakavia oikeudenloukkauksia turkmeeneja kohtaan.

Kulttuurisesti turkmeeniyhteisöissä esiintyy konservatiivisia ajatustapoja. Tanskan ja Norjan maatietopalvelujen Irakin Kurdistanin suuntautuneella tiedonhankintamatkalla (2018) haastatellun lähteen mukaan kunniamurhat ovat yleisiä paitsi kurdien myös turkmeenien ja arabien keskuudessa. Lähteen mukaan turkmeenit ovat kurdeja ja arabeja konservatiivisempia.³⁵⁹ Osa turkmeenityöistä ja -naisista ympärileikataan.³⁶⁰ Irakin naisten ja lasten tilannetta on käsitelty erillisissä raporteissa.³⁶¹

Dohukin, Erbilin ja Suleimanian läänit ovat yleisesti ottaen kiisteltyjä alueita rauhallisempia. Turkmeenienkin yleiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia tapahtumia on käsitelty tarkemmin Maahanmuuttoviraston puolivuositaisissa Irakin tilannekatsauksissa.³⁶²

---

³⁵⁸ ORSAM / Duman, Bilgay, 8/2016, s. 11–12, 20; Anadolu Agency / Baqal, Mazin Majeed Asaad 26.12.2018; Rudaw 4.1.2019; Anadolu Agency / Okuducu, Idris. 16.5.2018.

³⁵⁹ "Adademic Informant", haastattelu 30.4.2018 Suleymaniassa, julkaisussa DIS & Landinfo 9.11.2018a, s. 50, 56.

³⁶⁰ Wadi 2012, s. 13, 18–20.

³⁶¹ Maahanmuuttovirasto 22.5.2018; Maahanmuuttovirasto 7.3.2018.

³⁶² Maahanmuuttovirasto 15.12.2017; Maahanmuuttovirasto 21.6.2018; Maahanmuuttovirasto 13.12.2018.

Lähteet

Abouaoun, Elie / War on the Rocks 12.3.2018. *The long road back for Iraq's minorities*. <https://warontherocks.com/2018/03/the-long-road-back-for-iraqs-minorities/> (käyty 20.12.2018)

ACCORD (Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation),
16.11.2017. *Anfragebeantwortung zum Irak: Lage von sunnitischen Turkmenen: Sicherheitslage, Ausstellung von ID-Dokumenten, Diskriminierung beim Eigentumserwerb, gesellschaftliche Diskriminierung, sprachliche Barrieren [a-10386]*. Saatavilla: <https://www.ecoi.net/en/document/1419778.html> (käyty 13.12.2018)

21.1.2016. *Anfragebeantwortung zum Irak: 1) Lage der Turkmenen; 2) Sicherheits- und sozioökonomische Lage in der Autonomen Region Kurdistan und in der Stadt Kirkuk; 3) Erreichbarkeit der Stadt Kirkuk [a-9470]*. Saatavilla: <https://www.ecoi.net/de/dokument/1038786.html> (käyty 13.12.2018)

AI (Amnesty International),

24.10.2017. *Iraq: Fresh evidence that tens of thousands forced to flee Tuz Khurmatu amid indiscriminate attacks, lootings and arson*. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/10/iraq-fresh-evidence-that-tens-of-thousands-forced-to-leave-tuz-khurmatu-amid-indiscriminate-attacks-lootings-and-arson/> (käyty 22.1.2019)

2007. *Millions in flight: the Iraqi refugee crisis*. 27.9.2007. <https://www.amnesty.org/download/Documents/68000/mde140412007en.pdf> (käyty 11.12.2018)

Albayati, Elhan MA / Research Turkey, 6.2.2015. *Turkmens of Iraq: The Third Ethnic Component of Iraq*. http://www.turkmen.nl/1A_Others/zabe1.pdf (käyty 17.1.2019)

Anadolu Agency / Saleh, Ibrahim 8.1.2019. *Iraqi Turkmen decry 'under-representation' in military*. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/iraqi-turkmen-decry-under-representation-in-military/1359443> (käyty 11.1.2019)

Anadolu Agency / Baqal, Mazin Majeed Asaad 26.12.2018. *Turkish agency distributes stationery to Iraqi Turkmen*. <https://www.aa.com.tr/en/life/turkish-agency-distributes-stationery-to-iraqi-turkmens/1349306> (käyty 11.1.2019)

Anadolu Agency / Okuducu, Idris. 16.5.2018. *Iraqi Turkmen leader calls for election result recount*. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/iraqi-turkmen-leader-calls-for-election-result-recount/1148264> (käyty 26.7.2018)

Anadolu Agency / Okuducu, Idris & Garip, Ali Mukarrem 8.2.2018. *19 Turkmen killed in Iraq's Kirkuk in 4 months: Leaders*. <https://www.aa.com.tr/en/infographics/19-turkmen-killed-in-iraqs-kirkuk-in-4-months-leaders/1058253> (käyty 2.8.2018)

The Arab Weekly / Alabbasi, Mamoon 8.7.2018. *Kirkuk at the centre of Iraqi terror, vote fraud woes*. <https://theArabweekly.com/kirkuk-centre-iraqi-terror-vote-fraud-woes> (käyty 11.12.2018)

Aydinly, Hassan T. Walli / The Committee for the Defence of the Iraqi Turkmen Rights 20.1.2005. *Interview of Dr. Hassan T. Walli Aydinly* http://www.turkmen.nl/1A_Others/CDITR5.pdf (käyty 11.1.2019)

The Baghdad Post 2.10.2018. *Mortar shell hit house of Turkmen MP in Tooz.* <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/31858/Mortar-shell-hit-house-of-Turkmen-MP-in-Tooz> (käyty 8.1.2019)

Basnews,

24.11.2018. *Police Officer Assassinated on Kirkuk-Sulaymaniyah Highway.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/482457> (käyty 7.1.2019)

21.11.2018. *Three Men Found Dead in Tuz Khurmatu.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/481718> (käyty 7.1.2019)

21.10.2018. *Family of Three Slaughtered by Unknown Armed Men in Hawija.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/iraq/474615> (käyty 7.1.2019)

22.10.2018. *Assassins of Turkmen Family Arrested: Diyala Police.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/iraq/474887> (käyty 8.1.2019)

15.9.2018. *Baghdad-Appointed Governor Sacks 6 More Kurdish Officials in Kirkuk.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/466093> (käyty 7.1.2019)

31.7.2018. *Shi'ite Turkman Appointed as New Mayor of Tuz Khurmatu.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/455913> (käyty 20.12.2018)

31.3.2018. *IED Blast Kills, Injures 10 Hashd al-Shaabi Militiamen.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/425973> (käyty 9.1.2019)

27.12.2017. *Fate of 350 Sunnis Kidnapped by PMF Remains Unknown: Tribal Figure.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/iraq/403164> (käyty 9.1.2019)

23.10.2017. *Hashd al-Shaabi Sexually Abuse Civilians in Kirkuk: KRG.* <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/387589> (käyty 22.1.2019)

BBC / Sbay media 10.7.2018. *Iraq elections vote recount begins in second governorate.* Saatavilla Factiva-uutistietokannassa. <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 10.12.2018)

BBC,

21.2.2018. *IS eyes bigger role in Iraq's Kirkuk.* Saatavilla Factiva-uutistietokannassa. <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.12.2018)

16.10.2017. *Iraqi Turkmen woman recalls horrors of IS captivity.* <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-41594012> (käyty 7.1.2019)

BBC / Chawder 15.4.2008. *Iraqi official says Kirkuk normalization process completed.* Saatavilla: Factiva-uutistietokannassa (<http://www.factiva.com>) [edellyttää kirjautumista] (käyty 11.12.2018)

Biz Türkmeniz 4.9.2018. *Irak Meclis'inde "Türkmen Grubu" kuruldu.* <http://www.bizturkmeniz.com/tr/index.php?page=article&id=102592> (käyty 8.1.2019)

BuzzFeed News /Daraghi, Borzou 1.4.2018. *The New Face Of ISIS In Iraq Calls Itself The White Flags*. <https://www.buzzfeednews.com/article/borzoudaragahi/isis-iraq-white-flags-syria-new-name#.yoYxJm6QIX> (käyty 4.12.2018)

CIA (Central Intelligence Agency) 12.4.2018. *The World Factbook – Iraq*. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html> (käyty 12.12.2018)

CNN / Elbagir, Nima & Balkiz, Ghazi & Qiblawi, Tamara 18.10.2017. *ISIS' power is waning, but its child slave trade is still booming*. <https://edition.cnn.com/2017/10/18/middleeast/isis-yazidi-slavery-child-slaves/index.html> (käyty 8.1.2019)

CNN / Basu, Moni 14.12.2016. *Voices of Iraq: Minorities on the edge of extinction*. <https://edition.cnn.com/2016/12/14/middleeast/iraq-minority-voices/index.html> (käyty 7.1.2019)

Columbia University, Gulf 2000 -projekti / Izady, Michael,

2017a. *Iraq Turkoman Population (detailed)* [kartta] http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Iraq_Turkomans_sm.png (käyty 12.12.2018)

2017b. *Central Iraq: Changes in Ethno-Religious Composition in 2017* [kartta] http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Central_Iraq_Ethnic_2017_lg.png (käyty 21.12.2018)

2015a. *Iraq: Ethnic Composition in 2015 (detailed)* [kartta] http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Iraq_Ethnic_detailed_lg.png (käyty 12.12.2018)

2015b. *Baghdad: Ethnic Composition in 2015. The metropolitan area and the province* [kartta]. http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Baghdad_Ethnic_2015_lg.png (käyty 12.12.2018)

2010. *Mosul and Environs: Ethnic Composition, 2010* [kartta] http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Iraq_Mosul_Ethnic_lg.png (käyty 7.1.2019)

Constitution of the Republic of Iraq 15.10.2005, [käännös: UNAMI / UNHCR] Saatavilla: https://www.ecoi.net/en/file/local/1046545/4765_1464615521_454f50804-3.pdf (käyty 12.12.2018)

The Daily Star 25.6.2018. *Four members of Iraqi election worker's family killed; Four members of Iraqi election worker's family killed*. <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2018/Jun-25/454296-four-members-of-iraqi-election-workers-family-killed.ashx> (käyty 4.12.2018)

DFAT (Australian Government / Department of Foreign Affairs and Trade) 9.10.2018. *DFAT Country Information Report – Iraq*. <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-iraq.pdf> (käyty 11.1.2019)

DIS (Danish Immigration Service) 1/2016. *The Kurdistan Region of Iraq (KRI) – Access, Possibility of Protection, Security and Humanitarian Situation*. <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/4B4E8C12-84B7-4ACB-8553-5E0218C5689A/0/FactfindingreportKurdistanRegionofIraq11042016.pdf> (käyty 11.1.2019)

DIS (Danish Immigration Service) & Landinfo,

2018a. *Iraq: Kurdistan Region of Iraq (KRI) - Women and men in honour-related conflicts*. 9.11.2018. <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/11/Iraq-KRI-Women-and-men-in-honour-related-conflicts-Udlændingestyrelsen-og-Landinfo-09112018.pdf> (käyty 17.12.2018)

2018b. Northern Iraq – Security situation *and the situation for internally displaced persons (IDPs) in the disputed areas, incl. possibility to enter and access the Kurdistan Region of Iraq (KRI)*. Saatavilla: <https://www.refworld.org/docid/5bead8b44.html> (käyty 5.12.2018)

Dweik, Bader S. & al-Rahal, Sara / International Journal of Culture and History 2016, Vol 3, No. 2. ISSN 2332-5518. *Language Perceptions and Communication in the Baghdad Turkmen Community*. https://www.researchgate.net/publication/311892967_Language_Perceptions_and_Communication_in_the_Baghdad_Turkmen_Community (käyty 11.1.2019)

EASO 2017. *EASO COI Meeting Report. Iraq - Practical Cooperation Meeting, 25–26 April 2017*. https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/IRQ_Meeting_Report.pdf [vaatii kirjautumisen] (käyty 3.12.2018)

Eurasia Diary 20.7.2018. *Bombings in Iraq targeting Turkmens: ITF leader*. <http://ednews.net/en/news/politics/302087-bombings-in-iraq-targeting-turkmens-itf-leader> (käyty 3.12.2018)

Freedom House 2017. *Freedom of the Press 2017*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/iraq> (käyty 12.12.2018)

GPPi (Global Public Policy Institute) / Gaston, Erica & Derzsi-Horváth, András 3/2018. *Iraq After ISIL – Sub-State Actors, Local Forces, and the Micro-Politics of Control*. https://www.gppi.net/fileadmin/user_upload/media/pub/2018/GPPi_2018_Iraq_after_ISIL_Executive_Summary.pdf (käyty 4.12.2018)

GPPi (Global Public Policy Institute) / Derzsi-Horváth, András 30.8.2017. *Iraq after ISIL: Kirkuk*. <https://www.gppi.net/2017/08/30/iraq-after-isil-kirkuk> (käyty 22.1.2019)

GPPi / Maas, Frauke & Gaston, Erica 21.8.2017. *Iraq after ISIL: Tal Afar City*. <https://www.gppi.net/2017/08/21/iraq-after-isil-tal-afar-city> (käyty 22.1.2019)

GPPi / Gaston, Erica 21.8.2017. *ISIL after Iraq: Mosul*. <https://www.gppi.net/2017/08/21/isil-after-iraq-mosul> (käyty 22.1.2019)

The Guardian / Murad, Nadia 6.10.2018. *I was an Isis sex slave. I tell my story because it is the best weapon I have*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/oct/06/nadia-murad-isis-sex-slave-nobel-peace-prize> (käyty 7.1.2019)

Hadad, Hamzeh / 1001 Iraqi Thoughts. 19.12.2018. *The need for provincial elections in 2019*. <https://1001iraqithoughts.com/2018/12/19/the-need-for-provincial-elections-in-2019/> (käyty 8.1.2019)

Hazar, Mehmet 2007. "Irak türkmenlerinin dünü ve türkçesi " julkaisussa *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları* Volume 2/2, 2007.

<http://www.turkishstudies.net/sayilar/sayi4/hazarmehmet.pdf> (käyty 12.12.2018)

Hilterman Joost /ohjelmajohtaja, International Crisis Group, yhteistyökokous 25–26.4.2017, julkaisussa EASO: *EASO COI Meeting Report. Iraq - Practical Cooperation Meeting, 25–26 April 2017*. https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/IRQ_Meeting_Report.pdf [vaatii kirjautumisen] (käyty 3.12.2018)

HRW (Human Rights Watch),

21.12.2017. *Kurdistan Region of Iraq: 350 Prisoners 'Disappeared' – Families Seek Whereabouts After Iraqi Takeover of Kirkuk*.

<https://www.hrw.org/news/2017/12/21/kurdistan-region-iraq-350-prisoners-disappeared> (käyty 23.1.2019)

21.9.2017. *Iraq: Missed Opportunity for Comprehensive Justice*. 21.9.2017.

<https://www.hrw.org/news/2017/09/21/iraq-missed-opportunity-comprehensive-justice> (käyty 20.12.2018)

7.5.2017. *Iraq: Kirkuk Security Forces Expel Displaced Turkmen – Threats, Abuse Against Sunni Families in Kirkuk*. <https://www.hrw.org/news/2017/05/07/iraq-kirkuk-security-forces-expel-displaced-turkmen> (käyty 11.12.2018)

2009. *On Vulnerable Ground – Violence against Minority Communities in Nineveh Province's Disputed Territories*. 10.11.2009.

<https://www.hrw.org/report/2009/11/10/vulnerable-ground/violence-against-minority-communities-nineveh-provinces-disputed> (käyty 12.12.2018)

2004a. *Claims in Conflict: Reversing Ethnic Cleansing in Northern Iraq. August 2004* Vol. 16, No. 4(E). 3.8.2004.

<https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/iraq0804.pdf> (käyty 12.12.2018)

2004b. *Iraq: In Kurdistan, Land Disputes Fuel Unrest. Kurds Who Were Forcibly Displaced Await Justice, Arab Settlers also at Risk*. 2.8.2004.

<https://www.hrw.org/news/2004/08/02/iraq-kurdistan-land-disputes-fuel-unrest> (käyty 12.12.2018)

IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre) / NRC (Norwegian Refugee Centre), 30.3.2007. *Iraq: a Displacement Crisis*. Saatavilla: <http://www.refworld.org/docid/4678d8872.html> (käyty 12.12.2018)

IHCHR (Iraqi High Commission for Human Rights) 2018. *Report on Iraq's Compliance with the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination*.

https://www.ecoi.net/en/file/local/1452161/1930_1542968137_int-cerd-ngo-irq-32978-e.pdf (käyty 21.12.2018)

IHERC (The Independent High Elections and Referendum Commission) [päiväämätön]. *Resulted election fifth session of parliament of Kurdistan (Resolution number 63)*.

http://www.khec.krd/hawalakan_en.aspx?Babet=NewsFPS&title=Reports (käyty 11.12.2018)

IHS Jane's SSA (Security Sentinel Assessment),

23.5.2018. *Islamic State militants kill four civilians in Iraq's Diyala*. Saatavilla: https://janes.ihs.com/TerrorismInsurgencyEvents/Display/JTIC_781565 [vaatii kirjautumisen] (käyty 4.12.2018)

Immap 10/2018. *iMMAP – IHF, Humanitarian Access Response – Monthly Security Incidents Situation Report*. Saatavilla: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/immmap-ihf_humanitarian_access_response_-_monthly_security_incidents_situation_report_oct_2018.pdf (käyty 13.12.2018)

The Intercept / Miller, Anna Lekas 23.9.2017. *In Iraqi Kurdistan, voting on independence and bracing for violence*. <https://theintercept.com/2017/09/23/in-iraqi-kurdistan-voting-on-independence-and-bracing-for-violence/> (käyty 11.12.2018)

International Crisis Group,

30.7.2018. *Iraq's Paramilitary Groups: The Challenge of Rebuilding a Functioning State*. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/iraq/188-iraqs-paramilitary-groups-challenge-rebuilding-functioning-state> (käyty 12.12.2018)

24.5.2018. *The Contested Iraqi Parliamentary Elections in Kirkuk*. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/iraq/crisis-group-statement-contested-iraqi-parliamentary-elections-kirkuk> (käyty 12.12.2018)

IOM (International Organization for Migration),

10/2018. *Iraq Displacement Crisis – 2014–2017*. <http://www.iomiraq.net/file/63943/download?token=7107HcSm> (käyty 3.1.2018)

2016. *Community Stabilization Handbook 2015 – 2016*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/IOM_Iraq_Community_Stabilization_Handbook_2015-2016.compressed.pdf (käyty 12.12.2018)

IOM & UNFPA (United Nations Population Fund) & KRSO (Kurdistan Regional Statistics Office) July 2018. *Demographic Survey. Kurdistan Region of Iraq*. <https://iraq.unfpa.org/en/publications/demographic-survey-kurdistan-region-iraq> (käyty 11.1.2019)

Iraq Protection Cluster 31.1.2018. *Salah al-Din Returnees Profile - January 2018*. <https://reliefweb.int/report/iraq/iraq-protection-cluster-salah-al-din-returnee-profile-january-2018> (käyty 20.12.2018)

Irak Türkmen Caphesi Haber Portalı [päiväämätön]. <http://www.kerkuk.net/> (käyty 12.12.2018)
Iraqi Turkmen Front 21.12.2017. *Turkmen Front buildings were set on fire in Kifri District of Süleymaniye*. <http://www.kerkuk.net/eng/?p=19368> (käyty 11.1.2019)

IRB (Immigration and Refugee Board of Canada) 12.6.2002. *Iraq: Iraqi-Turkmen (Turkomen); treatment by Iraqi government, security and police personnel as well as general public*. Saatavilla: <https://www.refworld.org/docid/3df4be4c2c.html> (käyty 10.12.2018)

IRIN 14.10.2013. *Kirkuk in limbo as law addressing political balance is scrapped*. <http://www.irinnews.org/analysis/2013/10/14/kirkuk-limbo-law-addressing-political-balance-scrapped> (käyty 12.12.2018)

Al Jazeera / Petkova, Mariya 24.10.2018. *Why is oil-rich Kirkuk so poor?*
<https://www.aljazeera.com/indepth/features/oil-rich-kirkuk-poor-181023230125504.html> (käyty 21.12.2018)

Al Jazeera / Shams, Alex 13.2.2017. *Iraq's Turkmen mobilise for a post-ISIL future.*
<https://www.aljazeera.com/indepth/features/2017/01/iraq-turkmen-mobilise-post-isil-future-170102075837918.html> (käyty 7.1.2019)

Kirkuk Now, 31.7.2018. *Turkmen abductees are forgotten
Hundreds of women are still missing.* <http://kirkuknow.com/english/?p=22883> (käyty 9.1.2018)

Kirkuk Now / Khalil-Saladden, Zhino 19.4.2018. *Kurds and Turkmens in Tuz Khurmatu
Preventing each other to freely practice electoral campaigns.*
<http://kirkuknow.com/english/?p=22473> (käyty 12.12.2018)

Kirkuk Now / Muhammad, Soran 19.8.2018. *Arabic education spreads in Kirkuk.*
<http://kirkuknow.com/english/?p=22993> (käyty 7.1.2019)

Knights Michael & Mello, Alexandre / The Washington Institute 10/2016. *Losing Mosul,
Regenerating in Diyala: How the Islamic State Could Exploit Iraq's Sectarian Tinderbox.*
<https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/opeds/Knights20161025-CTCSentinel.pdf> (käyty 14.12.2018)

Kurdistan 24 / Ali, Sangar,

11.8.2018. *Abadi's coalition claims deal to form new Iraqi government.*
<http://www.kurdistan24.net/en/news/5c4aefac-8be3-496f-9f94-efc0800054dd> (käyty 7.1.2019)

24.4.2018. *IS claims responsibility for attempted assassination of Turkmen
candidate in Kirkuk.* <http://www.kurdistan24.net/en/news/116d0ac2-9ac4-4540-98e7-e97097b0f249> (käyty 2.8.2018)

3.11.2017. *Kurdish street name changed to Turkmen in Kirkuk.*
<http://www.kurdistan24.net/en/news/7300f967-a00e-4b0f-a17f-facaa1ba290a> (käyty 11.12.2018)

18.10.2017. *Turkmen party: Shiite militia, Iraqi Turkmen Front looted our offices in
Kirkuk.* <http://www.kurdistan24.net/en/news/83d006ae-9f14-4773-96f7-8ad7e535d3ed> (käyty 11.12.2018)

Kurdistan 24 / Goran, Baxtiyar,

16.4.2018. *UN condemns attacks on election candidates in Iraq.*
<http://www.kurdistan24.net/en/news/fed354ca-fc53-4eef-a20a-7fe2c7ad1ef5> (käyty 9.1.2019)

11.12.2017. *Khurmatu Mayor: Abuses against Kurds in Khurmatu 'war crimes'.*
<http://www.kurdistan24.net/en/news/52b2a39a-7904-4a73-b6b7-7316b0b270f8>
(käyty 22.4.2019)

Landinfo 25.1.2018. *Irak: Kirkuk by og provins – kontroll, sikkerhet og internt fordrevne ved
årsskiftet 2017/18.* <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Irak-Respons-Kirkuk-by-og->

[provins-kontroll-sikkerhet-og-internt-fordrevne-ved-årsskiftet-201718-25012018.pdf](#) (käyty 14.1.2019)

Lattimer, Mark / CCCR (Ceasefire Centre for Civilian Rights) 2017. *Minorities and Vulnerable Groups*. Julkaisussa EASO: *EASO COI Meeting Report. Iraq - Practical Cooperation Meeting, 25.–26. April 2017*. https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/IRQ_Meeting_Report.pdf [vaatii kirjautumisen] (käyty 3.12.2018)

Los Angeles Times / Bulos, Nabih 11.3.2018. *Tuz Khurmatu is Iraq's city of walls. Is it a sign of the country's future?* <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-iraq-kurds-turkmen-20180311-story.html> (käyty 9.1.2019)

Maahanmuuttovirasto,

13.12.2018. *Irakin tilannekatsaus marraskuussa 2018*. <https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Irakin+tilannekatsaus+marraskuussa+2018.pdf/4a7b04c6-f3e9-f32c-4341-3c71d9f43c97/Irakin+tilannekatsaus+marraskuussa+2018.pdf.pdf> (käyty 3.1.2019)

21.6.2018. *Irakin tilannekatsaus toukokuussa 2018*. <https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Irakin+tilannekatsaus+toukokuussa+2018/709557c4-7e0e-4800-8a1f-19e642995bc1/Irakin+tilannekatsaus+toukokuussa+2018.pdf> (käyty 5.12.2018)

22.5.2018. *Katsaus turvaverkottomien naisten asemaan Irakissa*. https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Katsaus_turvaverkottomien_naisten_asemaan_Irakissa.pdf/1fdfe5a2-9251-401d-bdd7-4c0105360de6/Katsaus_turvaverkottomien_naisten_asemaan_Irakissa.pdf.pdf (käyty 20.12.2018)

7.3.2018. *Katsaus lasten asemaan, lapsiin kohdistuviin oikeudenloukkauksiin ja lastensuojelujärjestelmään Irakissa*. <https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Katsaus+lasten+asemaan%2C+lapsiin+kohdistuviin+oikeudenloukkauksiin+ja+lastensuojeluj%C3%A4rjestelm%C3%A4%C3%A4n+Irakissa.pdf/23f798ce-10c3-4264-915a-b883f39f63f2> (käyty 22.1.2019)

15.12.2017. *Irakin tilannekatsaus marraskuussa 2017*. https://migri.fi/documents/5202425/5914056/74849_Irakin_tilannekatsaus_marraskuussa_2017.pdf/1ee588ef-c0bf-4e87-a039-d2f1bb95d6fd/74849_Irakin_tilannekatsaus_marraskuussa_2017.pdf.pdf (käyty 5.12.2018)

Mansour, Renad & van den Toorn, Christine / LSE Middle East Centre Report 7/2018. *The 2018 Iraqi federal elections – A population in transition*. http://eprints.lse.ac.uk/89698/7/MEC_Iraqi-elections_Report_2018.pdf (käyty 20.12.2018)

Masarat,

[päiväämätön]a *Who we are* <http://masaratiraq.org/identity/> (käyty 11.1.2019)

[päiväämätön]b *Minorities* <http://masaratiraq.org/minorities/> (käyty 11.1.2019)

McClatchy Newspapers 29.1.2008. *Round-up of Daily Violence in Iraq, Tuesday 29 January*

2008. <https://www.mcclatchydc.com/news/nation-world/world/article24475528.html> (käyty 20.12.2018)

Middle East Eye / MacDonald, Alex 22.5.2018. *Hunger strikes and 'hostage' situation follow fraud claims in Iraq's Kirkuk.* <http://www.middleeasteye.net/news/kirkuk-turkmen-start-hunger-strike-over-fraud-allegations-1995067988> (käyty 12.12.2018)

Middle East Eye / Sharma, Suraj 12.9.2017. *Iraq's Turkmen, the refugees created and forgotten by everyone.* <http://www.middleeasteye.net/news/iraq-s-turkmen-refugees-created-and-forgotten-everyone-134794379> (käyty 13.12.2018)

Middle East Eye / Ataman, Joseph & Owens, John 12.9.2017 (päivitetty), 12.8.2015 (alkuperäinen julkaisupäivä). *The Turkmen of Iraq: Between a rock and a hard place.* <http://www.middleeasteye.net/news/turkmen-iraq-between-rock-and-hard-place-1460749597> (käyty 12.12.2018)

Middle East Eye 30.3.2017. *Kirkuk's Turkmen protest after Kurdish flag is raised in Iraqi city.* <https://www.middleeasteye.net/news/kirkuks-turkmen-protest-after-kurdish-flag-raised-iraqi-city-890476408> (käyty 12.12.2018)

MERI (Middle East Research Institute) / van Zoonen, Dave & Wirya, Khogir 7/2017. *Turkmen in Tel Afar – Perceptions of Reconciliation and Conflict.* <http://www.meri-k.org/wp-content/uploads/2017/07/Turkmen-in-Tal-Afar-Report.pdf> (käyty 20.12.2018)

Al Monitor / Tastekin, Fehim,

1.11.2018. *Why Iraqi Turkmen are excluded from the new government.* <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/10/turkey-iraq-new-administration-excludes-turkmens.html> [vaatii kirjautumisen] (käyty 7.1.2018)

19.7.2018. *Turkmen see chance to expand influence in Kirkuk.* <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/07/turkey-iraq-kirkuk-turkmens-between-fear-hope.html> [vaatii kirjautumisen] (käyty 4.12.2018)

Al Monitor/ Adnan Abu Zeed 24.11.2017. *Kirkuk residents demand truth about the fate of their missing.* <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/11/kirkuk-baghdad-abduction-prisoners-asayish-peshmerga.html> [vaatii kirjautumisen] (käyty 11.1.2019)

MRG (Minority Rights Group),

11 / 2017. *Turkmen.* <http://minorityrights.org/minorities/turkmen/> (käyty 11.12.2018)
2015. *Between the Millstones: The State of Iraq's Minorities Since the Fall of Mosul.* <https://minorityrights.org/wp-content/uploads/2015/08/Between-the-Millstones-English.pdf> (käyty 12.12.2018)

MRG (Minority Rights Group) / Lalani, Mumtaz 6 / 2010. *Still Targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities.* <http://minorityrights.org/wp-content/uploads/old-site-downloads/download-834-Download-the-full-report.pdf> (käyty 11.12.2018)

MRG (Minority Rights Group) / Chapman, Chris & Taneja, Preti 2009. *Uncertain Refuge, Dangerous Return: Iraq's Uprooted Minorities*, 24 September 2009, <https://minorityrights.org/wp-content/uploads/old-site-downloads/download-710-Download-full-report.pdf> (käyty 12.12.2018)

The National / Aldroubi, Mina 25.6.2018. *Family of Iraqi election worker murdered in Diyala home invasion.* <https://www.thenational.ae/world/mena/family-of-iraqi-election-worker-murdered-in-diyala-home-invasion-1.743874> (käyty 4.12.2018)

The National 9.1.2018. *Iraq parliament forms committee to investigate war crimes in Tuz Khurmatu.* <https://www.thenational.ae/world/mena/iraq-parliament-forms-committee-to-investigate-war-crimes-in-tuz-khurmatu-1.694129> (käyty 22.1.2019)

The New Arab,

10.3.2018. *Islamic State rape survivors in Iraq are like 'living corpses'.* <https://www.alaraby.co.uk/english/news/2018/3/10/is-rape-survivors-in-iraq-are-like-living-corpse> (käyty 11.1.2019)

19.9.2017. *Kurdish referendum: Iraqi police deploy after Kirkuk ethnic clashes.* <https://www.alaraby.co.uk/english/news/2017/9/19/kurdish-referendum-iraqi-police-deploy-after-kirkuk-ethnic-clashes> (käyty 11.12.2018)

NINA (National Iraqi News Agency),

15.10.2018. *2 Turkmen Fighters Killed By IED's Explosion, South Of Kirkuk.* http://ninanews.com/News_Details.aspx?dZJRMuBBWk3n2VYodzCo2A%253d%253d (käyty 9.1.2019)

12.10.2018. *Two elements of the Turkmen popular crowd killed by an improvised explosive device south of Kirkuk.* http://ninanews.com/News_Details.aspx?bSo6%252b5ComLG6eyemVQTbA%253d%253d (käyty 9.1.2019)

27.8.2018. *Two Fighters From Turkmen Mobilization Forces Killed By IED South Of Kirkuk.* http://ninanews.com/News_Details.aspx?FgrB%252bbuSH%252b%252bvsBKV0BnNtA%253d%253d (käyty 9.1.2019)

12.8.2018. *A sound bomb exploded near the headquarters of the Turkmen Front in Kirkuk.* http://ninanews.com/News_Details.aspx?vJDh2BAc3kb%252btgvd2iXNdQ%253d%253d (käyty 21.12.2018)

31.5.2018. *A second missile targeted the protesters in Kirkuk.* Saatavilla: <https://www.thefreelibrary.com/A+second+missile+targeted+the+protesters+in+Kirkuk.-a0540966549> (käyty 4.12.2018)

27.3.2018. *An Explosion of a Sound Bomb in central Kirkuk.* Saatavilla Factiva-utistietokannassa <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 4.12.2018)

23.3.2018. *A Mortar Shell Fall On The Historic Citadel Of Kirkuk During A Ceremony For Turkmen.* Saatavilla Factiva-utistietokannassa <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista]

28.2.2018. *Turkmen Calls The Govt. To Protect Them And Send Security Reinforcements To Kirkuk.* Saatavilla Factiva-uutistietokannassa <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 4.12.2018)

6.2.2018. *The Turkmen Front calls on Al-Abadi to pay attention to the security file in Kirkuk.* Saatavilla Factiva-uutistietokannassa <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 4.12.2018)

2.1.2018. *A security official in the Turkmen Front assassinated in Kirkuk.* Saatavilla Factiva-uutistietokannassa <https://global.factiva.com> [edellyttää kirjautumista] (käyty 4.12.2018)

Niqash / Sarhan, Abbas 3.8.2017. *Stay Or Go? Displaced In Southern Iraq Refuse To Return to Mosul.* <http://www.niqash.org/en/articles/security/5648/Displaced-In-Southern-Iraq-Refuse-To-Return-To-Mosul.htm> (käyty 8.1.2019)

Niqash / Mohammed, Shalaw 18.5.2017. *A Turkmen Dream: 'We Have Been Working On Making Kirkuk A Separate Region'.* <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5579/'We-Have-Been-Working-On-Making-Kirkuk-A-Separate-Region'.htm> (käyty 8.1.2019)

Niqash / Ali, Dashty 17.11.2016. *'City Of Peace + Love': How The Northern City Of Khanaquin Got Its Nickname* <http://www.niqash.org/en/articles/society/5411/How-The-Northern-City-Of-Khanaquin-Got-Its-Nickname.htm> (käyty 8.1.2019)

ORSAM (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi / Center For Middle Eastern Strategic Studies) / Duman, Bilgay,

10/2017. *The Situation of Turkmen Migrants from Talafar and the Future of Talafar.* http://orsam.org.tr/d_hbanaliz/215eng.pdf (22.1.2019)

8/2016. *The situation of Turkmens and the Turkmen areas after ISIS.* Report No 203. http://orsam.org.tr/d_hbanaliz/203eng.pdf (käyty 12.12.2018)

Reach Initiative,

5/2018. *Mosul al Jadida Area Based Assessment.* https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/reach_irq_profile_mosul_al_jadida_area_based_assessment_may_2018b.pdf (käyty 20.12.2018)

4/2018. *Telafar and Surrounding Areas – Rapid Overview of Areas of Return (ROAR).* https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/reach_irq_rapid_overview_of_areas_of_return_situation_overview_april_2018_3.pdf (käyty 20.12.2018)

Reuters / Ahmed Aboulenein 21.10.2018. *KDP comes first in Iraqi Kurdistan election.* <https://www.reuters.com/article/us-iraq-kurds/kdp-comes-first-in-iraqi-kurdistan-election-idUSKCN1MU0WY> (käyty 11.12.2018)

Reuters 20.10.2017. *'100,000 flee Kirkuk' since Iraqi army takeover.* <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/000-flee-kirkuk-iraqi-army-takeover-171019215041252.html> (käyty 22.1.2019)

Reuters / Chmaytelli, Maher 19.10.2017. *Kurdish officials say thousands flee Kirkuk since Iraqi army takeover.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-kurds/kurdish-officials-say-thousands-flee-kirkuk-since-iraqi-army-takeover-idUSKBN1CO1RB> (käyty 12.12.2018)

Rudaw,

4.1.2019. *Minority leaders seek "real participation" in next KRG.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/040120191?keyword=turkmen> (käyty 10.1.2019)

31.12.2018. *Kirkuk provincial council ready to elect new chief.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/311220183?keyword=turkmen> (käyty 8.1.2019)

19.12.2018. *UN-led effort seeks reconciliation for troubled Tuz Khurmatu.* <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/191220182?keyword=turkmen> (käyty 8.1.2019)

19.12.2018 *Iraq court annuls Kirkuk governor's 'Arabization decrees'* <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/191220181?keyword=turkmen> (käyty 8.1.2019)

15.12.2018. *Christians and Turkmen vie for top jobs in new KRG.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/151220182?keyword=turkmen> (käyty 8.1.2019)

13.12.2018. *Interior Ministry orders sacking of more than 125 Kurdish cops in Kirkuk.* <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/13122018?keyword=turkmen> (käyty 11.1.2019)

4.12.218. *Kurdish, Turkmen farmers protest Arab settlers' takeover of their lands.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/041220181?keyword=turkmen> (käyty 8.1.2019)

23.8.2018. *Mortar fire in disputed Tuz Khurmatu wounds 2 amid ethnic tensions.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/23082018> (käyty 9.1.2019)

22.8.2018. *Baghdad freezes plan to 'Arabize' Kurdish, Turkmen lands in Kirkuk.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/220820181> (käyty 11.12.2018)

26.7.2018. *Turkmen Front wants Turkmen governor for Kirkuk.* <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/260720183?keyword=kirkuk> (käyty 11.12.2018)

1.5.2018. *Turkmen parties ask for quota seat in Kurdistan Region.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/010520183> (käyty 12.12.2018)

Rudaw / Husamaddin, Hiwa 31.7.2018. *Kirkuk: 1.3 billion square meters of land to be 'Arabized'.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/310720182?keyword=kirkuk> (käyty 12.12.2018)

Rudaw / Mahmoud, Nawzad 16.8.2018. *Kirkuk: Kurds removed from 47 posts since October 16.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/16082018> (käyty 7.1.2019)

Rudaw / Shwani, Mohammed 18.5.2018. *In pictures: Erbil's Turkmen protest election outcome at UN compound.* <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/18052018> (käyty 14.1.2019)

Saleem, Zmkan Ali & Skelton, Mac & van den Toorn Christine M. / LSE (London School of Economics) 14.11.2018. *Security and Governance in the Disputed Territories Under a Fractured GOI: The Case of Northern Diyala* [blogi] <http://blogs.lse.ac.uk/mec/2018/11/14/security-and-governance-in-the-disputed-territories-under-a-fractured-goi-the-case-of-northern-diyala/> (käyty 14.1.2019)

Sanad & USIP (United States Institute of Peace) 10.8.2018. *Press Release – Announcement of Peaceful Coexistence Pact of Honor for the Tribes in Al-Ayadiyah Sub-District.* Saatavilla: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Peace%20Agreement_%20Al-Ayadiyah%20Press%20Release.pdf (käyty 20.12.2018)

Shafaaq News,

2.1.2019. *Iraq Turkmen: Baghdad does not want to resolve Kirkuk land ownership dispute.* http://www.shafaaq.com/en/En_NewsReader/fc13ea62-fb8b-4aaa-985d-ec5def41f82e (käyty 11.1.2019)

31.3.2014. *Friday sermon by Turkmen language in Erbil.* http://www.shafaaq.com/en/En_NewsReader/6138f952-a0ea-4f1d-8057-008e31b3cb6c (käyty 9.1.2019)

Shanks, Kelsey 2016. *Education and Ethno-Politics – Defending identity in Iraq.* Routledge.Oxon. Tehran Times 15.8.2017. *Iraq's Turkmen areas become battlefield in Kurdish referendum debate.* <http://www.tehrantimes.com/news/415931/Iraq-s-Turkmen-areas-become-battlefield-in-Kurdish-referendum> (käyty 20.12.2018)

Thomson Reuters Foundation News / Mahmoud, Mustafa 12.3.2018. *Islamic State attacks kill 10 in northern Iraq - police.* <http://news.trust.org/item/20180312104122-rep3b> (käyty 7.1.2019)

Turkish Daily News 16.7.2003. *The atrocities committed by Iraqi Kurds in northern Iraq against the Turkmen, Arabs and Assyrians.* Saatavilla: Factiva-uutistietokannassa (<http://www.factiva.com>) [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.12.2018)

Turkmen Rescue Foundation 2017. *"Karatepe, a Turkmen city bleeding silently".* 28.6.2017. <https://rescueturkmen2.wordpress.com/2017/06/28/karatepe-a-turkmen-city-bleeding-silently/> (käyty 12.12.2018)

UNAMI (United Nations Assistance Mission in Iraq) & OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights),

8.7.2018. *Report on Human Rights in Iraq – July to December 2017.* http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=164&Itemid=650&lang=en (käyty 14.12.2018)

30.8.2017. *Report on Human Rights in Iraq: July to December 2016.* http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=7853:report-on-human-rights-in-iraq-july-to-december-2016&Itemid=650&lang=en (käyty 14.12.2018)

UNAMI (United Nations Assistance Mission in Iraq) & OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights) / Nasiri, Murtada 2.11.2017. *Report on the Protection of Civilians in the context of the Ninewa Operations and the retaking of Mosul City, 17 October 2016 – 10 July 2017.* http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8140:report-on-the-protection-of-civilians-in-the-context-of-the-ninewa-operations-and-the-retaking-of-mosul-city-17-october-2016-10-july-2017&Itemid=650&lang=en (käyty 20.12.2018)

UN Habitat 10/2016. *City Profile of Mosul, Iraq. Multi-Sector assessment of a city under siege.* <https://unhabitat.org/city-profile-of-mosul-iraq-a-city-under-siege/> (käyty 18.12.2018)

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees),

30.9.2018. *UNHCR Iraq Protection Update – September 2018.*

<https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-protection-update-september-2018> (käyty 9.1.2019)

8/2018. *Iraq Protection Update – August 2018.*

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20180919%20Iraq%20Protection%20Update%20-%20August%202018.pdf> (käyty 14.12.2018)

18.2.2018. *Bi-weekly Protection Update; 5–18 February 2018.*

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20180218%20IRAQ%20COUNTRYWIDE%20BI-WEEKLY%20PROTECTION%20UPDATE.pdf> (käyty 20.12.2018)

5.2.2018. *Subject: Internal Flight Alternative in Baghdad.* Saatavilla:

https://www.ecoi.net/en/file/local/1425968/1930_1520337813_5a9e5a434.pdf (käyty 20.12.2018)

2017. *Iraq: Relevant COI for Assessments on the Availability of an Internal Flight or Relocation Alternative (IFA/IRA): Ability of Persons Originating from (Previously or Currently) ISIS-Held or Conflict Areas to Legally Access and Remain in Proposed Areas of Relocation.* 12.4.2017. <http://www.refworld.org/docid/58ee2f5d4.html> (käyty 4.12.2018)

14.11.2016. *UNHCR Position on Returns to Iraq.* <https://www.refworld.org/docid/58299e694.html> (käyty 21.12.2018)

31.5.2012. *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Iraq.* <https://www.refworld.org/pdfid/4fc77d522.pdf> (käyty 11.1.2019)

2007. *UNHCR's eligibility guidelines for Assessing the international protection Needs of iraqi asylum-seekers.* <http://www.refworld.org/docid/46deb05557.html> (käyty 12.12.2018)

UNHRC (United Nations Human Rights Council) 2017. *Report of the Special Rapporteur on minority issues on her mission to Iraq.* 9.1.2017. A/HRC/34/53/Add.1. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_hrc_34_53_add_1.pdf (käyty 12.12.2018)

UN Iraq 19.12.2018. *DSRSG Walpole visit to Tuz Khurmatu.* [video]. http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=10263:dsrsg-walpole-visit-to-tuz-khurmatu&Itemid=542&lang=en (käyty 7.1.2019)

UNPO (Unrepresented Nations and Peoples Organisation) 7.6.2018. *The Situation of Minorities in Iraq after ISIS*. <http://unpo.org/article/20889> (käyty 11.12.2018)

UNPO (Unrepresented Nations and Peoples Organisation) / INTP (Iraqi National Turkmen Party) 2015. *Member Profile – Iraqi Turkmen*. Maaliskuu 2015. <http://unpo.org/downloads/2360.pdf> (käyty 12.12.2018)

UN Security Council,

2018a. *Implementation of resolution 2367 (2017) – Report of the Secretary General*. S/2018/677. 9.7.2018.

http://www.uniraq.org/images/SGReports/S2018677_EN_Implementation_of_res2367_9_July_2018.pdf (käyty 11.12.2018)

2018b. *Report of the Secretary-General pursuant to Security Council Resolution 2367 (2017)*. S/2018/359. 17.4.2018. <http://undocs.org/S/2018/359> (käyty 11.12.2018)

2018c. *Report of the Secretary-General pursuant to resolution 2367 (2017)*. 17.1.2018. S/2018/42.

http://www.uniraq.org/images/SGReports/S201842_N1800447_ENG.pdf (käyty 11.12.2018)

2017. *Report of the Secretary-General pursuant to Resolution 2367 (2017)*. 19.10.2017. S/2017/881. <http://undocs.org/S/2017/881> (käyty 11.12.2018)

USCIRF (United States Commission on International Religious Freedom), 2018. *Annual Report*. https://www.uscifr.gov/sites/default/files/Tier2_IRAQ.pdf (käyty 11.1.2019)

5/2017. *Wilting in the Kurdish sun*.

<https://www.uscifr.gov/sites/default/files/Kurdistan%20report.%20Long.pdf> (käyty 11.12.2018)

USDOS (United States Department of State),

2018a. *Trafficking in Persons Report 2018 – Country Narratives – Iraq*. 28.6.2018. <https://www.state.gov/documents/organization/282801.pdf> (käyty 11.12.2018)

2018b. *2017 Report on International Religious Freedom – Iraq*. 29.5.2018. <https://www.state.gov/documents/organization/281228.pdf> (käyty 11.12.2018)

2018c. *Country Report on Human Rights Practices 2017 – Iraq*. 20.4.2018. <https://www.state.gov/documents/organization/277487.pdf> (käyty 11.12.2018)

USIP (United States Institute of Peace) / Kane, Sean 2011. *Iraq's Disputed Territories*. <https://www.usip.org/sites/default/files/resources/PW69.pdf> (käyty 22.1.2019)

The Washington Institute / Cagaptay, Soner & Fink, Daniel 16.1.2007. *The Battle for Kirkuk: How to Prevent a New Front in Iraq*. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-battle-for-kirkuk-how-to-prevent-a-new-front-in-iraq> (käyty 12.12.2018)

Wing, Joel,

12.7.2018. *Election Recount In Iraq Going Badly Politically*. [blogi]
<http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/07/election-recount-in-iraq-going-badly.html>
(käyty 7.1.2019)

23.11.2015. *Disputed Territories of Iraq, Interview With US Naval Academy Prof Wayne Hsieh On Tuz Kharmato*. [blogi]
<http://musingsoniraq.blogspot.com/search?q=turkmen> (käyty 9.1.2019)

Haastattelut / Maatietopalvelun tapaamiset:

Irak-asiantuntija (A), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

Irak-asiantuntija (B), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

Irak-asiantuntija (C), keskustelu, lokakuu 2018, Ankara, Turkki.

Vastuuvapauslauseke

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been crosschecked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.